

Llywodraeth y DU

**RHYDDID RHAG TRAIS
A CHAMDRINIAETH:
STRATEGAETH
DRAWSLYWODRAETHOLI
ADEILADU CYMDEITHAS FWY
DIOGEL I FENYWOD A MERCHED**

Cyfrol 2

Cynllun Gweithredu

Rhagfyr 2025

CP 1450-II

Llywodraeth y Deyrnas Unedig

Swyddfa Gartref

Rhyddid rhag Trais a Chamdriniaeth:
strategaeth drawslywodraethol i adeiladu cymdeithas fwy
diogel i fenywod a merched Cyfrol 2

Cynllun Gweithredu

Cyflwynwyd i'r Senedd
gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros yr Adran
Gartref trwy orchymyn Ei Mawrhydi

Rhagfyr 2025

© Hawlfraint y Goron 2025

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored v3.0 ac eithrio lle nodir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3

Pan fyddwn wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd gan ddeiliaid yr hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.gov.uk/official-documents

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â'r cyhoeddiad hwn atom yn VAWGENquiries@homeoffice.gov.uk

ISBN 978-1-5286-6142-3

E03514542 12/25

Wedi'i argraffu ar bapur sy'n cynnwys o leiaf 40% o ffibr wedi'i ailgylchu

Argraffwyd yn y DU gan HH Associates Ltd. ar ran Rheolwr Llyfrfa
Ei Mawrhydi

Cynnwys

Camau gweithredu i gyflawni newid	3
Ein Cynllun Gweithredu	4
Colofn 1: Atal ac Ymyrraeth Gynnar	5
Colofn 2: Erlid Troseddwyr yn ddi-baid	16
Colofn 3: Cymorth	29
Dull Cymdeithas Gyfan	42

Rhyddid rhag Trais a Chamdriniaeth: strategaeth
drawslywodraethol i adeiladu cymdeithas fwy diogel i fenywod a merched Cyfrol 2
Cynllun Gweithredu

Camau gweithredu i gyflawni newid

Mae'r Rhyddid rhag Trais a Chamdriniaeth: strategaeth draws-lywodraethol i adeiladu cymdeithas fwy diogel i fenywod a merched ("y Strategaeth") yn nodi gweledigaeth uchelgeisiol ar gyfer ein cenhadaeth i haneru trais yn erbyn menywod a merched (VAWG) o fewn degawd. Mae'r Cynllun Gweithredu hwn yn nodi'r ymrwymadau pendant y byddwn yn eu cyflawni, gan weithio ar draws y llywodraeth, gwasanaethau cyhoeddus rheng flaen, y sector VAWG, sefydliadau cymdeithas sifil, y byd academiaidd, busnes, a chymdeithas ehangach. Mae'r camau penodol hyn yn cwmpasu cyfnod yr Adolygiad Gwariant sy'n rhedeg o 2026 - 2029.

Ein Cynllun Gweithredu

Colofn 1: Atal ac Ymyrraeth Gynnar

Rhaid i ni roi'r gorau i drais a cham-drin cyn iddo ddechrau. Mae hynny'n golygu torri'r cylch rhwng cenedlaethau o gam-drin trwy ymyrraeth gynnar ac atal – amddiffyn pobl ifanc, amharu ar agweddau peryglus ac atal ymddygiadau niweidiol rhag cynyddu.

Ar-lein: her ddigynsail

1. Er mwyn sicrhau bod mannau ar-lein yn ddiogel, yn enwedig i blant a phobl ifanc, byddwn yn:
 - a) **Adeiladu ar y Ddeddf Diogelwch Ar-lein i wneud y DU y lle mwyaf diogel i blant ar-lein, ac un o'r lleoedd anoddaf i blant gael mynediad at gynnwys niweidiol.** Byddwn yn gweithio gyda'r diwydiant i wella defnydd a rhyddineb rheolaethau rhieni ac i gryfhau'r amddiffyniadau maen nhw'n eu cynnig. Byddwn hefyd yn adeiladu partneriaethau rhyngwladol gyda phartneriaid o'r un anian i fynd i'r afael â'r mater byd-eang hwn gyda'n gilydd.
 - b) **Defnyddio Datganiad Blaenoriaethau Strategol (SSP) y Llywodraeth ar gyfer diogelwch ar-lein.** Mae'r datganiad yn nodi pum blaenoriaeth y llywodraeth, gan gynnwys ymgorffori diogelwch trwy ddylunio, sicrhau tryloywder ac atebolrwydd y diwydiant, darparu rheoleiddio ystwyth, creu cymdeithas ddigidol gynhwysol, a meithrin arloesedd mewn technolegau diogelwch ar-lein. Mae 'diogelwch trwy ddylunio' yn cynnwys yn benodol y nod o fynd i'r afael â VAWG ar-lein. Nod y flaenoriaeth hon yw ymgorffori diogelwch mewn dyluniad plattform i sicrhau profiadau ar-lein mwy diogel i bob defnyddiwr, gyda ffocws penodol ar fenywod a merched. Mae'n ofynnol i Ofcom roi sylw i'r blaenoriaethau hyn wrth iddo arfer ei swyddogaethau rheoleiddio. Mae'r SSP yn sicrhau bod yn rhaid i Ofcom adrodd yn flynyddol ar sut mae'n cyflawni'r blaenoriaethau hyn, gan gynnwys cynnydd o ran mynd i'r afael â VAWG ar-lein.
 - c) **Troseddu pornograffi tagi.** Rydym yn deddfu i'w gwneud yn drosedd i feddu neu gyhoeddi pornograffi sy'n darlunio tagi neu fogi.
 - d) **Dynodi darlun o dagi neu fogi mewn pornograffi fel trosedd flaenoriaeth o dan y Ddeddf Diogelwch Ar-lein.** Bydd hyn yn golygu bod llwyfannau yn cael eu dal yn atebol am sicrhau nad yw cynnwys, a all arwain at normaleiddio arferion niweidiol ym mywydau preifat pobl, yn lledaenu. Bydd yn ofynnol i lwyfannau gymryd camau rhagweithiol i atal defnyddwyr rhag gweld cynnwys tagi a mogi anghyfreithlon mewn pornograffi. Gallai hyn gynnwys cwmnïau sy'n defnyddio systemau awtomataidd i ganfod a chuddio'r delweddau, offer cymedroli, neu bolisiau cynnwys llymach i atal cynnwys camdriniol rhag cylchredeg.
 - e) **Gwahardd apiau noethlymuno ac offer eraill sydd wedi'u cynllunio i greu delweddau personol synthetig nad ydynt yn gydsyniol (NCII),** i atal delweddau menywod a merched rhag cael eu ymyrryd a'u hecsbloetio heb eu caniatâd. Bydd hyn yn targedu'r cwmnïau a'r unigolion sy'n darparu ac yn cyflenwi offer o'r fath.
 - f) **Ei gwneud hi'n amhosibl i blant yn y DU dynnu, rhannu neu weld delwedd noethlymun i helpu i amddiffyn ein plant.** Rydym yn gweithio'n adeiladol gyda chwmnïau i wneud hyn yn realiti.
 - g) **Archwilio llwybrau i sicrhau bod delweddau personol sy'n cael eu tynnu, eu creu neu eu rhannu heb ganiatâd yn cael eu tynnu ar-lein.**

- h) **Gweithio i ddatblygu gwell dealltwriaeth o gysylltiadau posibl a chyffredinrwydd masnachu pobl mewn pornograffi** i lywio ymateb polisi a gorfodi'r gyfraith yn y dyfodol ar y mater hwn.
- i) **Gweithio i sicrhau na all modelau deallusrwydd artiffisial (AI) gynorthwyo troseddau VAWG.** Rydym yn cyflwyno deddfwriaeth newydd i gryfhau mesurau diogelu rhag cam-drin rhywiol a gynhyrchir gan AI. Bydd yr amddiffyniad profi ar gyfer delweddau personol nad ydynt yn gydsyniol, cam-drin plant yn rhywiol a phornograffi eithafol yn grymuso cyrff dynodedig - fel datblygwyr AI ac asiantaethau amddiffyn plant - i gynnal profion diogel a diogel o fodelau AI. Bydd hyn yn helpu i ymgorffori mesurau diogelu cadarn o'r cychwyn cyntaf ac yn gyrru gwelliant parhaus.
- j) **Datblygu profion y Llywodraeth ei hun ar risgiau VAWG i wella ein dealltwriaeth o'r galluoedd a'r bygythiadau a achosir gan AI.** Bydd hyn yn helpu i nodi gwendidau mewn diogelwch AI, y gall cwmnïau fynd i'r afael â nhw i sicrhau nad yw eu modelau yn creu, hyrwyddo neu gyfarwyddo ymddygiadau niweidiol VAWG.
- k) **Gweithio ar draws y llywodraeth ar yr hyn y gallwn ei wneud i annog 'diogelwch trwy ddylunio' technoleg** glyfar a chysylltiedig i amddiffyn dioddefwyr a goroeswyr yn well a helpu i atal troseddwr gan ddefnyddio'r math hwn o dechnoleg i hyrwyddo eu camdriniaeth.
- l) **Cyflawni ymrwymiad maniffesto y Llywodraeth i wahardd ffugiadau dwfn rhywiol nad ydynt yn gydsyniol trwy greu trosedd droseddol newydd trwy Ddeddf Data (Defnyddio a Mynediad) 2025.** Gall lluniau a fideos ffugiad dwfn edrych a swnio'n argyhoeddiadol, ac mewn rhai achosion gallant gopïo wyneb, llais ac ymddygiad rhywun, ond maent yn cael eu gwneud gan ddefnyddio AI. Mae'r drosedd hon yn troseddu creu delweddau personol ffugiad dwfn nad-ydynt yn gydsyniol heb ganiatâd neu gred resymol mewn cydsyniad, yn ogystal â gofyn i rywun greu delwedd agos nad yw'n gydsyniol.
- m) **Gwneud y drosedd 'seiberfflachio' yn 'drosedd â blaenoriaeth' o dan Ddeddf Diogelwch Ar-lein 2023.** Mae seiberfflachio yn cynnwys rhywun yn rhannu lluniau neu ffilmiau o organau cenhedlu person at ddibenion eu boddhad rhywiol eu hunain neu i achosi gostyngiad, larwm neu drallod i'r dioddefwr.
- n) **Gwella llythrennedd cyfryngau ymhlith oedolion yng Nghymru a Lloegr, gan helpu pobl i ddatblygu'r sgiliau digidol sydd eu hangen arnynt i amddiffyn eu hunain ar-lein, ac i fynd i'r afael â'r achosion o gynnwys misogynistaidd.** Byddwn yn gweithio gydag Ofcom i ymgorffori eu Strategaeth Llythrennedd Cyfryngau tair blynedd sy'n adlewyrchu'r flaenoriaeth hon. Hyd yn hyn, mae hyn wedi cynnwys ymchwil Ofcom sy'n archwilio pam mae ymddygiad niweidiol yn digwydd a sut mae unigolion yn cael eu tynnu i mewn i gymunedau sy'n hyrwyddo safbwyntiau gwahaniaethol.
- o) **Cadw dan adolygiad a yw plant yn cael profiadau sy'n briodol i'w hoedran ac asesu a ddylid uwchraddio 'cynnwys blaenoriaeth' sy'n niweidiol i blant i 'gynnwys prif flaenoriaeth' yn Neddf Diogelwch Ar-lein 2023.** Bydd hyn yn

golygu y bydd angen i wasanaethau gymryd camau penodol pellach i atal plant o bob oed rhag dod ar eu traws. O dan Ddeddf Diogelwch Ar-lein 2023, rhaid atal plant rhag cael mynediad at 'gynnwys prif flaenoriaeth' fel pornograffi a dylid rhoi mynediad sy'n briodol i'w hoedran i 'gynnwys blaenoriaeth'. Mae hyn yn cynnwys cynnwys camdriniol neu gasineb nad yw'n cwrdd â'r trothwy troseddol, gan gynnwys misogyny. Ar hyn o bryd mae codau Ofcom yn darparu amddiffyniadau i bawb dan 18 oed rhag 'cynnwys blaenoriaeth'. Byddwn yn parhau i gael ei adolygu a ddylid uwchraddio hyn i 'gynnwys prif flaenoriaeth'.

- p) **Mynd i'r afael â'r materion a fanylir yn Adolygiad Pornograffi Annibynnol y Farwnes Bertin a chreu tîm ar y cyd**, ar draws y Swyddfa Gartref, yr Adran Gwyddoniaeth, Arloesi a Thechnoleg, y Weinyddiaeth Gyfiawnder a'r Adran Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, i archwilio'r dystiolaeth yn drylwyr i lywio ymagwedd y llywodraeth at bolisi pornograffi.
- q) **Lansio galwad am dystiolaeth i ddeall cam-drin misogynistaidd ar-lein yn well** a i ba raddau y mae niwed ac ymddygiad newydd na allai gael eu dal yn llawn gan droseddau troseddol presennol.
- r) **Ymgynnull llywodraethau a chwmnïau technoleg i gyflymu gweithredu i atal trais yn erbyn menywod a phlant, gan ddefnyddio ein swydd fel cyd-gadeirydd y Bartneriaeth Fyd-eang 18 aelod ar gyfer Gweithredu ar Gam-drin ac Aflonyddu Ar-lein ar sail Rhywedd i yrru gweithredu ar y cyd.** Mae hyn yn cynnwys camau i atal cam-drin ar sail delweddau trwy sefydlu mecanwaith byd-eang i rannu a chael gwared ar gam-drin delweddau personol ar-lein yn ogystal â chytuno ar Fframwaith Cenedlaethol Enghreifftiol newydd ar gyfer rhannu Delweddau Agos Oedolion (NCII).
- s) **Cefnogi System Rhybuddio Trais Ar-lein a ariennir gan y Swyddfa Tramor, y Gymanwlad a Datblygu ar gyfer actorion gwleidyddol benywaidd**, canfod a rhagweld cam-drin a chydlynu ymatebion cyflym.
- t) **Buddsoddi mewn hyrwyddo amgylcheddau ar-lein diogel i bawb mewn gwledydd incwm isel a chanolig a dull diogelwch trwy ddylunio** i atal cam-drin a hwylusir gan dechnoleg a VAWG ar-lein.
- u) **Parhewch i weithio gyda'n partneriaid rhyngwladol i sicrhau ein bod yn dysgu'r gwersi o lwyddiannau byd-eang yn erbyn VAWG a bod gennym fynediad at yr arloesiadau hyn.**

Mewn ysgolion ac addysg

- 2. Er mwyn sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn deall cydsyniad a pherthnasoedd iach ac yn cael ei gefnogi mewn ysgolion, addysg a'r gymuned, byddwn yn:
 - a) **Gweithredu'r cwricwlwm Addysg Perthynas, Rhyw ac Iechyd (RSHE) wedi'i ailwampio i sicrhau bod plant yn meddu ar y sgiliau sydd eu hangen arnynt i ddatblygu perthnasoedd iach, a'r offer i fynd i'r afael â dylanwadau niweidiol.** Trwy ein canllawiau statudol newydd, byddwn yn cefnogi pobl ifanc i ddatblygu cysyniadau cadarnhaol o wrywod a benyweidd-dra, ac i ddeall

effeithiau niweidiol cynnwys ar-lein misogynistaidd, gan gynnwys pornograffi. Byddwn yn addysgu am "anweddogion anwirfoddol" (incels) a dylanwadwyr misogynistaidd, heb stigmatiddio bechgyn, yn ogystal â chynyddu ymwybyddiaeth o AI a ffugiadau dwfn.

- b) **Erbyn diwedd y senedd hon yn 2029, bydd gan bob ysgol uwchradd a ariennir gan y wladwriaeth gynnig credadwy ar gyfer addysgu myfyrwyr am berthnasoedd iach a pharchus, gyda phob plentyn yn gallu cael mynediad at gymorth.** Mae gwahanol ffyrdd o ddarparu'r math hwn o addysg – trwy'r cwricwlwm RSHE gwell, hyfforddiant arbenigol i ddarparu addysgu yn fewnol, gweithio gyda darparwyr allanol i ddarparu sesiynau ysgol gyfan, neu fentora – a byddwn yn rhoi'r dewis i ysgolion ar ba ddull i'w defnyddio.
- c) **Buddsoddi £3 miliwn mewn cronfa hyfforddi athrawon dros y ddwy flynedd nesaf i sicrhau bod y cwricwlwm newydd yn cael yr effaith fwyaf, a £5 miliwn i dreialu hyfforddiant perthnasoedd iach a ddarperir gan ddarparwyr allanol.** Bydd buddsoddiad pellach yn yr Adran Addysg erbyn diwedd y senedd yn profi'r dull gorau o addysg a gweithdai perthynas iach, gan ddysgu o'r rhain a chynyddu'r dull o ddarparu darpariaeth ardderchog ym mhob ysgol uwchradd yn Lloegr.
- d) **Cefnogi ysgolion i integreiddio dysgu am berthnasoedd cadarnhaol a VAWG ym mhob rhan o fywyd ysgol plentyn.** Mae hyn yn golygu nad yw dysgu am y materion hyn yn gyfyngedig i RSHE ond bod ysgolion yn meithrin diwylliant lle mae agweddau ac ymddygiadau niweidiol yn cael eu herio'n gyson, mae VAWG yn cael ei ddeall yng nghyd-destun pynciau eraill, fel hanes a daearyddiaeth, bod cydraddoldeb rhywiol yn cael ei annog, a bod pawb, o arweinyddiaeth i ddisgyblion, yn chwarae rôl wrth greu amgylchedd cynhwysol.
- e) **Gweithio gyda'r sector, dan arweiniad yr Adran Addysg, i ddeall a mynd i'r afael â rhwystrau penodol i recriwtio a chadw athrawon, ac i gymryd camau i greu mwy o gyfleoedd,** gan gynnwys i ddynion, i fynd i'r proffesiwn, ennill cymwysterau perthnasol ac adeiladu gyrfaedd boddhaol. Mae effaith hybu recriwtio dynion yn y gweithlu Addysg a Gofal Plentynod Cynnar yn debygol o fod yn gadarnhaol o nifer o safbwyntiau, gan gynnwys darparu'r enghraifft gynnar gadarnhaol hanfodol i fechgyn ddysgu oddi wrthynt ac efelychu wrth iddynt ddatblygu.
- f) **Parhau i weithio gydag ysgolion ar eu haddysg llythrennedd cyfryngau fel bod ysgolion yn teimlo eu bod wedi'u paratoi i ddysgu plant a phobl ifanc sut i lywio'r byd digidol yn ddiogel, gan gynnwys deall y peryglon a sut i fod yn feirniadol.** Mae'r Llywodraeth wedi sefydlu Adolygiad Cwricwlwm ac Asesu Annibynnol, sy'n cwmpasu rhwng 5 a 19 oed, dan gadeiryddiaeth yr Athro Becky Francis CBE. Tynnodd yr Adolygiad, a gyhoeddwyd yn hydref 2024, sylw at y ffaith bod angen i'r cwricwlwm gadw i fyny â newid cymdeithasol a thechnolegol, ac y dylai gynnwys ffocws o'r newydd ar lythrennedd cyfryngau. Bydd argymhellion yr Adolygiad yn llywio ein diwygiadau i'r cwricwlwm, gan gynnwys ymateb i dueddiadau mewn gwybodaeth ddigidol ac AI.

- g) **Darparu mynediad i bron i filiwn yn fwy o bobl ifanc at gymorth iechyd meddwl yn yr ysgol eleni, a byddwn yn cyflymu'r broses o gyflwyno Timau Cymorth Iechyd Meddwl mewn ysgolion a cholegau i gyrraedd cwmpas cenedlaethol llawn erbyn 2029.** Bydd timau cymorth yn gweithio'n uniongyrchol gyda staff ysgol a choleg i roi cyngor. Mae'r timau hyn yn cynnwys gweithwyr iechyd meddwl proffesiynol a all helpu i nodi a mynd i'r afael â materion yn gynnar.
 - h) **Gan ddechrau yn 2026, lansio ymgyrch gyhoeddus i gefnogi rhieni a gofalwyr i'w helpu i atgyfnerthu ymddygiad cadarnhaol a pherthnasoedd parchus,** fel eu bod yn deall ac yn gallu adleisio'r hyn sy'n cael ei ddysgu mewn ysgolion.
3. Ymgorffori dealltwriaeth a pharch at berthnasoedd iach yn y rhai sy'n symud ymlaen i addysg uwch ac addysg bellach ac atal VAWG yn y lleoliadau hyn:
- a) **Rydym yn archwilio'r llwybr mwyaf effeithiol i wneud Addysg Perthnasoedd a Rhyw (RSE) yn orfodol i bobl ifanc o dan 18 oed mewn colegau addysg bellach.**
 - b) **Lansiodd yr Hyrwyddwr Cymorth Myfyrwyr Addysg Bellach becyn cymorth RSE cynhwysfawr** i arfogi staff y coleg i ymdrin â phynciau sensitif fel rheoli gorfodol a chaniatâd.
 - c) **Cyflwynodd y Swyddfa Myfyrwyr amod cofrestru newydd ym mis Awst 2025** sy'n ei gwneud yn ofynnol i brifysgolion gyhoeddi polisiau a gweithdrefnau clir, hygyrch ar gyfer adrodd, ymchwilio ac ymateb i aflonyddu a chamymddwyn rhywiol.

Yn y gymuned

4. Er mwyn cefnogi dealltwriaeth o berthnasoedd iach ac atal ymddygiadau niweidiol y tu allan i leoliadau addysg, byddwn yn:
- a) **Atal ymddygiadau niweidiol trwy gynyddu mynediad pobl ifanc at gyfleoedd yn y byd go iawn ar gyfer cysylltu yn eu cymunedau, trwy ymrwymadau a nodir yn y Strategaeth Ieuenctid Genedlaethol, a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2025.** Mae'r Strategaeth Ieuenctid Genedlaethol yn nodi sut y byddwn yn cefnogi pobl ifanc i ddatblygu perthnasoedd dibynadwy y tu allan i'w teulu trwy roi mwy o gyfleoedd i bobl ifanc ymgysylltu ag oedolion y maent yn ymddiried ynddynt, gan gynnwys gweithwyr ieuenctid hyfforddedig, tra'n gwneud pethau y maent yn eu caru mewn mannau diogel. Trwy greu'r amodau i bobl ifanc ffynnu a gwell dealltwriaeth o sut olwg sydd ar berthnasoedd iach, bydd y Strategaeth Ieuenctid Genedlaethol yn cyfrannu at atal ymddygiadau niweidiol fel VAWG.
 - b) **Datblygu fframwaith i gefnogi gwaith wedi'i dargedu sy'n mynd i'r afael ag unigrywdd ymhlith dynion ifanc mewn sectorau penodol.**
 - c) **Cefnogi mynediad at ddarpariaeth gwaith ieuenctid a gwella arbenigedd y gweithlu ieuenctid.** Mae'r Adran Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn

gweithio gyda'r Asiantaeth Ieuencid Genedlaethol i ddatblygu adnoddau ar-lein a chanllawiau ymarferol, a fydd yn cefnogi gweithwyr ieuencid i adnabod a mynd i'r afael ag ymddygiad niweidiol. Bydd hyfforddiant VAWG ar gael i weithwyr ieuencid cyflogedig a gwirfoddol.

- d) **Cydweithio â'r Uwch Gynghrair a Sefydliad yr Uwch Gynghrair a fydd yn datblygu adnoddau addysg newydd, wedi'u llywio gan arbenigedd rhanddeiliaid ac allanol, sy'n herio agweddau niweidiol tuag at fenywod a merched.** Trwy raglen addysg Sêr Cynradd yr Uwch Gynghrair, sydd ar gael i bob ysgol ledled Cymru a Lloegr, bydd plant 5–11 oed yn cael mynediad at adnoddau yn yr ystafell ddosbarth ac ar-lein sy'n codi ymwybyddiaeth o stereoteipiau rhywedd a chynghreiriaeth.
- e) **Datblygu adnoddau addysg ar gyfer grwpiau oedran hŷn sy'n cymryd rhan yn rhaglenni cymunedol Premier League Inspires a Premier League Kicks.** Bydd y rhain yn ymgysylltu â phobl ifanc mewn meysydd o angen uchel gyda sesiynau wedi'u teilwra ar gydraddoldeb rhywiol, perthnasoedd iach, parch a chydysniad sy'n cael eu harwain gan staff elusennau clybiau pêl-droed. Hyd yn hyn, mae 2.5 miliwn o bobl ifanc wedi cymryd rhan yn y rhaglenni cymunedol hyn a ariennir gan yr Uwch Gynghrair.
- f) **Harneisiwch bŵer chwaraeon i sicrhau bod llai o fechgyn a dynion ifanc yn cael eu gadael yn agored i unigrwydd ac ynysu.** Mae'r Llywodraeth wedi buddsoddi mwy na £300,000 i ariannu Rugby League Cares i gyflwyno dau gynllun peilot yn Wigan a Wakefield. Nod y ddwy raglen yw gwella lles, hyder a dyheadau cyfranogwyr.
- g) **Archwilio cyllid ymyriadau allanol i gefnogi plant sydd wedi profi cam-drin domestig yn y cartref.**
- h) **Datblygu 'hwb rhieni' ar-lein sy'n darparu arweiniad ar lythrennedd cyfryngau a diogelwch ar-lein i rieni a gofalwyr, dan arweiniad yr Adran Gwyddoniaeth, Arloesi a Thechnoleg a'r Adran Addysg.** Trwy gryfhau llythrennedd cyfryngau rhieni ac annog ymddygiad ar-lein gwybodus, parchus, bydd y fenter hon yn helpu i atal misogyny ar-lein ac ymddygiadau niweidiol.
- i) **Lansio ymgyrch ymgysylltu â'r gymuned i godi ymwybyddiaeth o gam-drin ar sail 'anrhydedd'-a'r niwed cysylltiedig.** Bydd hyn yn gweithio gyda llysgenhadon cymunedol fel lleisiau dibynadwy i herio ymddygiadau niweidiol ac annog y rhai yr effeithir arnynt i geisio help.

Nodi niwed a darparu llwybr i newid

- 5. Er mwyn adnabod ac ymdrin ag ymddygiadau niweidiol yn gynt a chreu llwybrau clir ar gyfer newid cadarnhaol, byddwn yn:
 - a) **Comisiynu rhaglen ymchwil fawr eleni i edrych ar sut mae gwahanol sefydliadau fel yr heddlu, ysgolion, a gofal cymdeithasol ar hyn o bryd yn mynd i'r afael â cham-drin perthynas yn yr arddegau, a pha newidiadau sydd eu hangen i gryfhau ymateb cymdeithas iddo.** Bydd y canfyddiadau yn ein

helpu i sefydlu ymyriadau sy'n seiliedig ar dystiolaeth i sicrhau bod pobl ifanc yn cael y gefnogaeth gywir ar yr adeg iawn.

- b) **Cyflwyno pecyn newydd o fesurau ar gyfer pobl ifanc sy'n arddangos ymddygiadau niweidiol i newid eu hymddygiad, ac i wella'r ymateb i gam-drin perthynas yn eu harddegau a cham-drin plentyn i rieni a gofalwyr.** Byddwn yn lansio llinell gymorth newydd yn 2026 i gefnogi pobl ifanc sy'n arddangos ymddygiadau niweidiol neu gamdriniol yn eu perthnasod agos neu tuag at eu brodyr a chworydd, rhieni neu ofalwyr. Ochr yn ochr â hyn, byddwn yn cynyddu cefnogaeth i ddiodefwr cam-drin perthynas yn eu harddegau a gwybodaeth i weithwyr proffesiynol trwy linell gymorth Childline yr NSPCC.
- c) **Treialu a gwerthuso ymyriadau mewn ysgolion sydd wedi'u targedu'n uniongyrchol i gefnogi pobl ifanc sy'n arddangos ymddygiadau niweidiol, gan gynnwys cam-drin perthynas yn yr arddegau.** Bydd y cynllun peilot hwn yn dechrau o fis Medi 2026.
- d) **Treialu offeryn adnabod a rheoli ymddygiad rhywiol niweidiol sydd newydd ei ddatblygu yn 2026, i gefnogi partneriaethau diogelu lleol wrth nodi ymddygiadau rhywiol niweidiol.** Bydd hyn yn hyrwyddo hyder gweithwyr proffesiynol ymhellach wrth nodi ymddygiadau rhywiol niweidiol mewn plant a phobl ifanc er mwyn galluogi ymyrraeth gynnar.
- e) **Creu diffiniad statudol o gam-drin plentyn i riant a gofalwr,** gwella dealltwriaeth a chryfhau ymatebion rheng flaen i gam-drin plant i rieni a gofalwyr. Yn 2026, byddwn yn diweddarau canllawiau i gefnogi gweithwyr proffesiynol rheng flaen.
- f) **Parhau i wneud adolygiad i'r fframwaith cyfreithiol o gam-drin domestig i sicrhau ei fod yn dal profiad pobl ifanc. Mae hyn yn cynnwys adolygu'r terfyn oedran yn Neddf Cam-drin Domestig 2021.** O dan y ddeddfwriaeth bresennol, dim ond os yw'r diodefwr a'r troseddwr yn 16 oed neu'n hŷn y mae'n cael ei ystyried yn gam-drin domestig.
- g) **Diweddarau canllawiau statudol y Llywodraeth ar gam-drin domestig i gynnwys gwybodaeth bwrpasol ar gam-drin perthynas yn eu harddegau.**
- h) **Cryfhau ein dull atal troseddu** sicrhau bod ffactorau risg a mathau o niwed sy'n gorgyffwrdd, gan gynnwys profiadau plant a phobl ifanc o drais, camdriniaeth, a phrofiadau niweidiol eraill yn ystod plentyndod yn cael eu trin mewn ffordd gydlynol ac integredig a sicrhau eu bod yn cael eu cyfeirio at y cymorth mwyaf priodol.
- i) **Gweithio gyda'r sectorau ieuenctid a chymdeithas sifil i godi ymwybyddiaeth o VAWG ac, lle bo hynny'n berthnasol, cysylltu sefydliadau a gwasanaethau ieuenctid a VAWG i wella cefnogaeth i bobl ifanc.**
- j) **Parhau i weithio gyda Thimau Troseddau Ieuenctid i sicrhau bod gan staff y sgiliau, yr hyfforddiant a'r adnoddau sydd eu hangen arnynt i ymateb yn effeithiol i bobl ifanc sy'n arddangos ymddygiadau neu agweddau rhywiol**

niweidiol, gan gydnabod pwysigrwydd hanfodol mynd i'r afael â'r ymddygiadau hyn ymhlith plant a phobl ifanc.

- k) **Sefydlu ymyrraeth ar-lein i gefnogi plant sy'n gweld deunydd cam-drin plant yn rhywiol**, mynd i'r afael â chysylltiad cynyddol cynnar plant a phobl ifanc â deunydd pornograffig.
- l) **Gweithio gyda'r heddlu i weithredu Operation Encompass yn effeithiol**. Mae'r ddyletswydd rhannu gwybodaeth, a ddechreuodd ym mis Tachwedd 2025, yn gosod gofyniad cyfreithiol newydd ar heddluoedd hysbysu lleoliadau addysgol perthnasol pan fyddant yn mynychu digwyddiad cam-drin domestig yng nghartref plentyn. Rydym wedi cyhoeddi canllawiau statudol ar gyfer yr heddlu a byddwn yn parhau i weithio gyda'r Ganolfan Genedlaethol ar gyfer VAWG a Diogelu'r Cyhoedd ar fonitro'r ddyletswydd a sicrhau bod plant yr effeithir arnynt gan gam-drin domestig yn rhan o hyfforddiant newydd i'r heddlu ar VAWG.
- m) **Cyflawni ymrwymiad maniffesto y Llywodraeth i gyflwyno gwaharddiad ar arferion trosi camdriniol**. Rydym yn cydnabod y gall pobl LHDT+ wynebu cam-drin gan lawer o unigolion a grwpiau, gan gynnwys gan aelodau o'r teulu neu bartneriaid. Er mwyn mynd i'r afael â rhai o'r niwed hyn, rydym yn parhau i fod yn ymrwymedig i gyflwyno gwaharddiad deddfwriaethol drafft ar arferion trosi.

Darparu cymorth teuluol a thorri'r cylch o gam-drin rhwng cenedlaethau

- 6. Er mwyn cefnogi plant, oedolion a theuluoedd sydd mewn perygl ac sy'n agored i niwed, byddwn yn:
 - a) **Ymrwymo dros £2.4 biliwn i awdurdodau lleol dros y tair blynedd nesaf i gyflwyno'r Rhaglen Partneriaeth Teuluoedd yn Gyntaf ac atal plant mwy agored i niwed rhag cwmpo drwy'r craciau**. I gefnogi hyn, rydym yn gweithio gyda chynghorau a'r asiantaethau eraill maen nhw'n gweithio gyda nhw i ddiwygio gwasanaethau cymorth i deuluoedd. Mae'r newidiadau yn cynnwys cyflwyno un 'drws ffrynt' ym mhob ardal leol fel bod teuluoedd ag anghenion cymhleth yn gwybod ble a sut y gallant gael help. Trwy'r Rhaglen Partneriaeth Teuluoedd yn Gyntaf, rydym wedi ymrwymo i gyflwyno Cymorth i Deuluoedd, timau amddiffyn plant amlasiantaethol (MACPTs) a diwygiadau gwneud penderfyniadau grwpiau teuluol sy'n gwneud gwahaniaeth gwirioneddol, diriaethol i blant a theuluoedd. Rydym am i ardaloedd lleol ddatblygu system gymorth o ansawdd uchel sy'n rhoi plant a theuluoedd wrth wraidd ei chynllun ac yn cynnig cefnogaeth ystyrlon, gyson sy'n ymateb i'w hanghenion newidiol.
 - b) **Cynyddu Cymorth i Deuluoedd ymarferwyr arweiniol**. Gweithwyr proffesiynol sydd â'r wybodaeth, y sgiliau a'r profiad i weithio gyda theuluoedd i adeiladu perthnasoedd cryf a bod yn brif bwynt cyswllt i'r teulu cyhyd ag y mae angen cymorth arnynt, gan roi terfyn ar deuluoedd agored i niwed yn cael eu trosglwyddo i wahanol weithwyr proffesiynol a gorfod adrodd eu stori dro ar ôl tro. Bydd pob ardal leol yn cyflwyno rolau gweithwyr cymdeithasol newydd 'Ymarferydd Amddiffyn Plant Arweiniol' sydd wedi'u hymgorffori yn y MACPTs lleol. Bydd y

rhain yn ymarferwyr arbenigol, profiadol a medrus sy'n arwain gwaith amddiffyn plant. Mae amddiffyniad plant amlasiantaeth effeithiol yn system lle mae'r penderfyniadau cywir yn cael eu gwneud ar yr adeg iawn i blant eu cadw'n ddiogel. Mae'r Rhaglen Partneriaeth Teuluoedd yn Gyntaf yn sefydlu MACPTs ym mhob ardal leol i ddod â ffocws clir, newydd lle mae pryderon amddiffyn plant, gan ddod ag arbenigwyr ynghyd ar draws asiantaethau i nodi niwed sylweddol gwirioneddol neu debygol a chymryd camau pendant i amddiffyn plant.

- c) **Ariannu Hybiau Teulu Cychwyn Gorau ym mhob awdurdod lleol.** Bydd y gwasanaethau hyn yn cyrraedd y plant a'r teuluoedd a fydd yn elwa fwyaf – y rhai o deuluoedd incwm isel a sydd â gwendidau ychwanegol. Bydd Hybiau Teuluol Dechrau Gorau yn agored i bawb ac yn cynnwys gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio ar draws iechyd ac addysg. Byddant yn gweithio gyda meithrinfeydd, gwarchodwyr plant, ysgolion, gwasanaethau iechyd, llyfrgelloedd a grwpiau gwirfoddol a chymunedol lleol. Byddwn yn ei gwneud hi'n haws ac yn fwy fforddiadwy i blant gael mynediad at addysg a gofal cynnar.
- d) **Buddsoddi degau o filiynau y flwyddyn o 2025 i gryfhau gallu a sgiliau gweithwyr cymdeithasol plant a theuluoedd, gan gynnwys nodi'r risg yn well ac ymyrryd yn gynnar ar VAWG.** Bydd hyn yn galluogi gweithwyr cymdeithasol i adnabod trais a cham-drin yn gynharach a darparu cymorth i atal niwed yn y dyfodol.
- e) **Darparu cynnig craidd newydd i rieni fel rhan o'r Strategaeth Dechrau Gorau mewn Bywyd,** gan gynnwys gwasanaeth digidol newydd Dechrau Gorau, sy'n dod â'r cyngor a'r arweiniad dibynadwy sydd eu hangen ar rieni mewn un lle, gan gysylltu teuluoedd â gwasanaethau lleol.
- f) **Gwella cefnogaeth i rieni drwy wneud Absenoldeb Tadolaeth a Absenoldeb Rhiant Di-dâl yn hawliau 'diwrnod un' drwy'r Bil Hawliau Cyflogaeth.** Fodd bynnag, rydym hefyd wedi bod yn glir nad yw'r system absenoldeb a thâl rhiant ehangach yn gweithio mor effeithiol ag y dylai a bod yn rhaid ei hadolygu. Mae'r adolygiad hwnnw'n cael ei gyd-arwain gan yr Adran Busnes a Masnach a'r Adran Pensiynau Gwaith ac fe'i lanswyd ar 1 Gorffennaf 2025. Bydd yn edrych i wella sut y gall y system gefnogi teuluoedd sy'n gweithio yn well ac adlewyrchu realiti gwaith a gofal plant modern, tra'n dal i gydbwyso anghenion busnesau a'r Trysorlys. Bydd yr holl hawliau absenoldeb rhiant a thâl presennol ac sydd ar ddod yn rhan o gwmpas. Rydym yn disgwyl i'r adolygiad redeg am gyfnod o 18 mis. Bydd y Llywodraeth yn gorffen yr adolygiad gyda set o ganfyddiadau a map ffordd, gan gynnwys y camau nesaf ar gyfer mynd ag unrhyw ddiwygiadau posibl ymlaen i'w gweithredu.
- g) **Ariannu'r Gymdeithas Genedlaethol ar gyfer Atal Creulondeb i Blant (NSPCC) i ddatblygu deunyddiau dysgu sy'n canolbwyntio ar gam-drin domestig, gyda'r bwriad o gadw mwy o blant yn ddiogel.** Bydd y rhain yn cael eu hariannu gan yr Adran Addysg ac yn cynnwys adnoddau ar y risg gynyddol o gam-drin domestig yn ystod bechiogrwydd, podlediad dysgu ar ddioddefwyr gwrywaidd, dynion fel cynghreiriaid, a'r mater ehangach o wrywdod gwenwynig.

- h) **Cyhoeddi data ar y rhesymau dros y gostyngiad mewn cynrychiolaeth cam-drin a chamfanteisio plant yn rhywiol mewn data** asesu plant mewn angen a'r rhesymau dros amrywiadau ar draws awdurdodau lleol, fel yr argymhellwyd gan y Farwnes Casey yn ei harchwiliad diweddar ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant mewn grŵp.

Colofn 2: Erlid Troseddwyr yn ddi-baid

Byddwn yn defnyddio pob offeryn sydd ar gael i wneud dealltwriaeth, adnabod ac ymateb i'r trais hwn yn gyfrifoldeb prif ffrwd pob asiantaeth a sefydliad – yn y pen draw rhoi terfyn ar y ffaith gywilyddus mai dim ond llond llaw o'r menywod a'r merched hynny sy'n adrodd cam-drin i'r heddlu sy'n gweld cyfiawnder yn cael ei wasanaethu.

Diwygio a Blaenoriaethu'r Heddlu

7. Er mwyn sicrhau bod amddiffyniad y cyhoedd yn cael ei ymgorffori fel arbenigedd newydd ar draws plismona, byddwn yn:
 - a) **Sicrhau bod yr heddlu yn trin VAWG fel prif flaenoriaeth, gyda'r difrifoldeb y mae'n ei haeddu.** Bydd Canolfan Genedlaethol newydd y Llywodraeth ar gyfer VAWG a Gwarchod y Cyhoedd (NCVPP), sy'n cael ei chefnogi gan £13.1 miliwn o fuddsoddiad y Swyddfa Gartref yn ei blwyddyn gyntaf, yn canolbwyntio ar flaenoriaethu ac atebolrwydd. Bydd mynd i'r afael â VAWG yn flaenoriaeth plismona craidd ym mhob rheng ac ym mhob rôl. Bydd yn cael ei adnoddau'n briodol fel arbenigedd plismona.
 - b) **Datblygu llwybrau gyrfa newydd ac uchelgeisiol ar gyfer VAWG a diogelu'r cyhoedd drwy'r NCVPP, fel y bydd disgwyl i arweinwyr heddlu y dyfodol i gyd gael profiad a hyfforddiant mewn rolau diogelu'r cyhoedd.** Bydd y llwybrau hyn yn adlewyrchu'r llwybrau dilyniant arbenigol mewn gwrthderfysgaeth a throseddau cyfundrefnol difrifol.
 - c) **Adolygu a chryfhau hyfforddiant yr heddlu ar draws pob lefel weithredol ar gyfer rheng flaen, arbenigwr ac arweinyddiaeth.** Bydd pecynnau hyfforddi newydd, cadarn yn sicrhau bod gan bob swyddog y sgiliau i ymchwilio i droseddau VAWG a darparu cymorth i ddioddefwyr a goroeswyr. Dylai pob swyddog fod yn gyfarparu i ymateb yn effeithiol, yn sensitif ac yn gyson.
 - d) **Sicrhau bod yr heddlu'n recriwtio ystod ehangach o bobl, gyda sgiliau a phrofiad o sectorau eraill ac arbenigeddau i gryfhau ymateb yr heddlu i VAWG.** Gallai hynny gynnwys y rhai sydd wedi gweithio gyda phobl agored i niwed o'r blaen, y rhai sydd â phrofiad byw o VAWG, ac arbenigwyr technoleg.
 - e) **Gwella safonau perfformiad yr heddlu trwy atebolrwydd a monitro perfformiad trylwyr.** Mae ein Fframwaith Perfformiad yr Heddlu newydd yn golygu y bydd y Swyddfa Gartref am y tro cyntaf yn dal y Prif Gwnstabiaild i gyfrif am berfformiad eu llu ar VAWG a cham-drin plant yn rhywiol. Mae hynny'n golygu goruchwyliaeth weinidogol ac adrannol gryfach, monitro arestiadau a chyhuddiadau ar gyfer mathau allweddol o droseddau a chwilio am atebion lle mae'r cynnydd yn rhy araf.
8. Er mwyn sicrhau bod gan yr heddlu y gefnogaeth arbenigol gywir o fewn eu rhengoedd i ymateb i VAWG yn briodol, byddwn yn:
 - a) **Cyflwyno 'Cyfraith Raneem' i bob heddlu yng Nghymru a Lloegr i wella ymateb yr heddlu i ddioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig.** Bydd yr arbenigwyr hyn yn adolygu asesiadau risg, ymatebion sicrhau ansawdd, ac yn cynghori swyddogion sy'n cael eu hanfon i ddioglyddiadau byw, felly ni chollir unrhyw gyfle i amddiffyn dioddefwr. Mae'r model hwn eisoes yn gweithredu yn Swydd Northampton, Northumbria, Swydd Bedford, Humberside, a Gorllewin Canolbarth Lloegr, ac mae'n darparu cymorth a allai achub bywydau o'r pwynt cyswllt cyntaf. Ein nod yw sicrhau bod yr heddlu yn barod i'w hamddiffyn pan fydd dioddefwyr a goroeswyr yn estyn allan.

- b) **Ymgorffori timau treisio a throsteddau rhywiol arbenigol ym mhob heddlu yng Nghymru a Lloegr.** Mae'n hanfodol bod gan bob heddlu y gallu arbenigol cywir i ymchwilio'n briodol i dreisio a throsteddau rhywiol. Er bod annibyniaeth weithredol y Prif Gwnstablaid yn parhau i fod yn egwyddor sylfaenol plismona Prydain, mae'n hanfodol bwysig bod gan bob llu y swyddogion arbenigol a'r adnoddau sydd eu hangen i gefnogi dioddefwyr a goroeswyr a dod â throsteddwyr i gyfiawnder.
- c) **Arfogi swyddogion a staff yr heddlu gyda'r gallu a'r canllawiau sy'n seiliedig ar dystiolaeth sydd eu hangen arnynt i ymateb yn effeithiol i drais yn erbyn menywod a merched.** Mae hyn yn cynnwys gweithio gyda'r NCVPP i gymhwyso dysgu o Operation Soteria, rhaglen arloesol a ariennir gan y Swyddfa Gartref sydd wedi cynnwys academyddion yn gweithio gyda phlismona i ddatblygu offer a chanllawiau newydd i wella'r ffordd y mae treisio oedolion a throsteddau rhywiol yn cael eu hymchwilio. Byddwn yn parhau i gefnogi lluoedd i ddeall y cynnydd maen nhw wedi'i wneud ers lansio Operation Soteria yn 2023 a nodi meysydd i'w gwella ymhellach, gan gynnwys trosteddau rhywiol di-gyswllt, fel amlygiad a voyeuriaeth. Trwy'r NCVPP, byddwn yn cymryd y dysgu o'r dull Operation Soteria ac yn sicrhau bod arbenigedd academaidd yn llywio hyfforddiant a chanllawiau VAWG newydd ar gyfer plismona.

9. Er mwyn cadw trosteddwyr allan o blismona, rydyn ni:

- a) **Newidiadau wedi'u gwneud sy'n golygu bod yn ofynnol i bob swyddog heddlu bellach gynnal a chynnal cliriad fetio** a bydd y rhai sy'n methu â gwneud hynny yn cael eu diswyddo.
- b) **A fydd yn tynhau'r gofynion ar y lluoedd i atal y rhai sy'n cael eu hymchwilio am droseddau penodol VAWG a chyflwyno safonau fetio gorfodol** a fydd yn galluogi lluoedd i eithrio pobl o blismona sydd â rhybudd neu euogfarn am droseddau rhestredig VAWG.

Dull cydgysylltiedig

10. Er mwyn gwella cydweithredu ymhlith gweithwyr proffesiynol rheng flaen a sicrhau eu bod yn asesu ac yn ymateb i risg yn briodol, byddwn yn:

- a) **Ehangu'r defnydd o grwpiau Tasgio a Chydlynu Aml-Asiantaeth (MATAc), gan sicrhau bod prosesau rheoli trosteddwyr cadarn, ar y cyd ar waith ym mhob maes llu.** Bydd dull cenedlaethol cyson yn sicrhau bod y trosteddwyr VAWG mwyaf peryglus nid yn unig yn cael eu nodi ond yn cael eu targedu'n weithredol a'u tarfu, fel terfysgwyr a throsteddwyr difrifol.
- b) **Archwilio opsiynau i gyflwyno dyletswydd statudol i gydweithio, gan sicrhau bod asiantaethau'n gweithio gyda'i gilydd yn ddi-dor i reoli risg ac atal niwed.**
- c) **Datblygu canllawiau newydd ar arfer gorau ar gyfer gweithio aml-asiantaeth effeithiol, gyda ffocws clir ar y dull aml-asiantaeth o gam-drin a risg domestig.** Bydd y canllawiau hyn yn nodi egwyddorion allweddol a 'beth sy'n dda

yn edrych' wrth ymateb i gam-drin domestig, gan helpu gweithwyr proffesiynol ar draws plismona, iechyd, addysg a gwasanaethau cymdeithasol i asesu risg yn well a diwallu anghenion dioddefwyr a goroeswyr. Bydd y canllawiau yn cael eu cyhoeddi yng ngwanwyn 2026.

- d) **Cynhyrchu canllawiau'r llywodraeth ar Gynadleddau Asesu Risg Aml-Asiantaeth (MARACs)** i wella cysondeb ac effeithiolrwydd ledled y wlad a dadansoddi a ddylid gosod MARACs ar sail statudol.
- e) **Gwella hyfforddiant ar asesu a rheoli risg VAWG ar gyfer swyddogion heddlu rheng flaen erbyn 2029, drwy'r NCVPP.**
- f) **Erbyn 2028, bydd Comisiwn y Gyfraith yn adolygu'r gyfraith ar droseddau dynladdiad a'r fframwaith deddfrydu ar gyfer llofruddiaeth, gan gynnwys sut mae'r gyfraith yn ymateb i achosion ac amddiffynfeydd sy'n gysylltiedig â chamdriniaeth.** Bydd yr adolygiad hwn yn llywio newidiadau deddfwriaethol yn y dyfodol i sicrhau bod y gyfraith yn adlewyrchu realiti cam-drin yn well.
- g) **Cydlynu ymdrechion, dan arweiniad y Swyddfa Gartref, ar draws yr Adran Addysg, yr Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol, y Weinyddiaeth Gyfiawnder, Swyddfa'r Twrnai Cyffredinol, a Gwasanaeth Erlyn y Goron i wella'r broses o atal, ymchwilio ac erlyn cam-drin ar sail 'anrhydedd' (HBA).** Er mwyn sicrhau bod troseddwyr yn cael eu dwyn i gyfiawnder ac yn y pen draw atal y troseddau hyn rhag digwydd, rhaid i weithwyr proffesiynol rheng flaen ddeall HBA, gwybod pa gamau i'w cymryd, a gweithio gyda'i gilydd ar draws asiantaethau. Bydd anffurfio organau cenhedlu benywaidd (FGM) yn cael ei ystyried yn benodol, gan gydnabod yr heriau unigryw y mae'n eu cyflwyno. Mae hyn yn cynnwys sut y gall cysyniadau o 'anrhydedd' weithredu fel ffactor gyrru mewn troseddau fel priodas dan orfod a FGM. Bydd hyn yn cael ei gychwyn gan fwrdd crwn gweinidogol i ganolbwyntio ymdrechion a chytuno ar y cyd ar weithredu cadarn.
- h) **Deddfu i gyflwyno diffiniad statudol o HBA gyda chanllawiau statudol aml-asiantaeth cysylltiedig, i sefydlu iaith a dealltwriaeth a rennir o'r drosedd gymhleth hon.**
- i) **Gwella dealltwriaeth yr heddlu ac adnabod stelcian.** Bydd y Swyddfa Gartref yn gweithio gyda Chyngor Cenedlaethol Penaethiaid yr Heddlu i sicrhau bod yr holl heddluoedd yn gweithredu'r newidiadau y maent wedi ymrwmo iddynt mewn ymateb i'r uwch-gŵyn ar stelcian. Bydd y Swyddfa Gartref yn cynnal Adolygiad Deddfwriaeth Stelcian i benderfynu a oes angen i'r gyfraith newid i wella adnabod a rheoli ymddygiadau stelcian o fewn y system cyfiawnder troseddol.
- j) **Cynnal adolygiad o'r Ddyletswydd Adrodd Gorfodol FGM i nodi meysydd gwella pellach.**
- k) **Gweithio gyda'r sector VAWG a'r heddlu i ddatblygu a deddfu diffiniad statudol o gamfanteisio'n rhywiol ar oedolion gyda chanllawiau statudol aml-asiantaeth cysylltiedig, sefydlu dealltwriaeth a rennir o gamfanteisio'n rhywiol ar oedolion.**

- l) **Cyhoeddi canllawiau statudol amlasiantaethol ar stelcio**, gan gynnwys ymgysylltu ag Eiriolwyr Stelcian Annibynnol. Cyhoeddi canllawiau statudol i'r heddlu ar ryddhau gwybodaeth i ddiodefwrwr a goroeswyr am eu stelciwr ar-lein o dan y cynllun "Hawl i Wybod".
- m) **Diweddaru'r Canllawiau Statudol Cam-drin Domestig erbyn diwedd 2026** sicrhau ei fod yn cyd-fynd â'r dirwedd cam-drin domestig presennol a'r arfer gorau.
- n) **Diweddaru'r Canllawiau Statudol Ymddygiad Gorfodol neu Reoli erbyn diwedd 2026** i adlewyrchu'r esblygiad sylweddol yn ein dealltwriaeth o reolaeth orfodol ers i'r canllawiau gwreiddiol gael eu cyhoeddi.

Gweithredu gyda thechnoleg flaenllaw

11. Bydd technoleg flaenllaw yn cael ei defnyddio i fynd ar drywydd troseddwr. Byddwn yn defnyddio offer sydd fel arfer yn cael eu cadw ar gyfer gwrthderfysgaeth a throseddau difrifol a threfngol:
- a) **Cyflwyno model Ymateb Fideo Cyflym (RVR) cyson ar draws heddluoedd erbyn Gwanwyn 2026.** Bydd £1.5m o gyllid yn galluogi diodefwrwr a goroeswyr i siarad â swyddog heddlu trwy alwad fideo ar unwaith fel y gall ymchwiliadau ddechrau yn ddi-oed.
 - b) **Ehangu'r defnydd o rwydwaith y Swyddfa Gartref o Weithredwyr Ar-lein Cudd i fynd i'r afael â VAWG**, gan wella galluoedd i wrthsefyll a lleihau'r niwed uchaf a achosir i'r cyhoedd yn y DU gan VAWG.
 - c) **Ehangu'r defnydd o fentrau plismona sy'n cael eu gyrru gan ddata, fel V100 yr Heddlu Metropolitan**, sy'n defnyddio dadansoddeg uwch i nodi, targedu a rheoli'r dynion mwyaf peryglus sy'n peri risg i fenywod yn systematig, gan yrru mabwysiadu trwy'r NCVPP.
 - d) **Cyflwyno faniau Adnabod Wynebau Byw i saith llwedd y wlad**, arfogi swyddogion gyda thechnoleg arloesol wedi'i dargedu i ddal troseddwr sy'n dioddef niwed uchel gan gynnwys y rhai sy'n cyflawni VAWG fel treisio a cham-drin domestig.
 - e) **Ymgynghori ar y fframwaith cyfreithiol ar gyfer adnabod wynebau** i sicrhau bod y dechnoleg bwerus hon yn cael ei defnyddio i fynd i'r afael â throseddwr VAWG.
 - f) **Galluogi'r heddlu i adnabod mwy o droseddwr rhywiol nag erioed o'r blaen gan ddefnyddio technoleg fforensig uwch sy'n cyfateb llinyn penodol gwrywaidd o DNA (Y-STRs) i'r rhai a arestiwyd mewn perthynas â throsedd.** Mae proffilio Y-STR yn wyddoniaeth sefydledig ac mae'n offeryn hynod ddefnyddiol mewn rhai o'r troseddau troseddol mwyaf difrifol, yn enwedig mewn achosion o ymosodiadau rhywiol, lle gall lefelau isel o DNA gwrywaidd weithiau fod yn anweladwy. Bydd ehangu'r Gronfa Ddata DNA Genedlaethol i gynnwys proffiliau Y-STR yn harneisio potensial ymchwiliol y dechneg hon, gan alluogi

asiantaethau gorfodi'r gyfraith i baru DNA dynion penodol o'r rhai a arestiwyd i samplau lleoliad trosedd, mewn adolygiadau achosion cyfredol ac oer. Bydd defnyddio'r gronfa ddata yn cynyddu mewn arweinyddwyr ymchwilio ar gyfer plismona, cyflymu ymchwiliadau a lleihau trawma i ddioddefwyr a theuluoedd, ac mae ganddo'r potensial i agor llinellau ymchwilio newydd mewn achosion lle mae troseddwr gwrywaidd anhysbys wedi gadael dim ond olion cyfyngedig o DNA. Bydd £7 miliwn o gyllid yn cael ei ddarparu ar gyfer datblygu'r gronfa ddata, ac mae cynlluniau ar gyfer ehangu yn dechrau yn 2026.

- g) **Ehangu'r defnydd o fonitro electronig ar gyfer achosion VAWG, bydd hyn yn cynnwys defnyddio tagiau alcohol mewn achosion VAWG i leihau rhyddid troseddwr**, a byddwn yn archwilio atebion technolegol arloesol pellach i fonitro risg ac atal niwed, fel monitro agosrwydd troseddwr.
 - h) **Adolygu a gwella asesiadau risg yr heddlu ar gyfer troseddau VAWG**. Gan weithio gyda'r NCVPP byddwn yn sicrhau bod gan yr heddlu yr offer cywir i asesu risg yn effeithiol achosion sy'n ymwneud â HBA, stelcio, dioddefwyr plant, a chamdrin perthynas yn eu harddegau. Mae hyn yn cynnwys adolygiad o'r offeryn a ddefnyddir i asesu'r risg a achosir gan droseddwr rhyw i wneud yn siŵr ei fod mor effeithiol â phosibl. Bydd yr NCVPP hefyd yn gwella hyfforddiant ar asesu a rheoli risg VAWG ar gyfer swyddogion heddlu rheng flaen erbyn 2029.
 - i) **Gweithio gyda'r heddluoedd, i wella ansawdd y data sydd ar gael i ni**.
12. Er mwyn galluogi'r heddlu i gymryd camau gorfodi cadarn yn erbyn troseddwr gan ddefnyddio'r holl offer sydd ar gael iddynt, byddwn:
- a) **Yn disgwyl i'r heddluoedd ddilyn canllawiau statudol y Cynllun Datgelu Trais Domestig (DVDS, neu "Clare's Law"), ymateb yn gyflym, a helpu i amddiffyn y rhai sydd mewn perygl rhag niwed**. Gwyddom fod angen gwneud mwy i wneud yn siŵr bod y cynllun presennol yn gweithio i ddioddefwyr a goroeswyr. Mae'r Swyddfa Gartref yn gweithio'n agos gyda'r Swyddfa Annibynnol ar gyfer Ymddygiad yr Heddlu a'r NCVPP i adolygu'r DVDS a deall yn well y rhwystrau y mae lluoedd yn eu hwynebu wrth gymhwyso'r canllawiau statudol ac i sicrhau bod y materion gweithredu hyn yn cael eu datrys.
 - b) **Yn creu fframwaith cliriach, cyson ar gyfer yr heddlu ac asiantaethau eraill i wella gweithrediad y Cynllun Datgelu Trais Domestig**. Gweithredu'r canllawiau statudol i'r heddlu ar ryddhau gwybodaeth i ddioddefwyr a goroeswyr am eu stelciwr ar-lein o dan y cynllun "Hawl i Wybod" ac archwilio'r potensial i ehangu'r ddau gynllun i fathau eraill o VAWG.
 - c) **Yn datblygu a chyflwyno offeryn digidol i gefnogi'r heddlu i wneud penderfyniadau gwell wrth ddatgelu gwybodaeth drwy'r DVDS neu'r cynllun "Hawl i Wybod"**.
 - d) **Yn darparu hyd at £1 miliwn o gyllid i ddwysáu defnyddio Project Vigilant mewn llawer o heddluoedd**. Mae Project Vigilant deployments yn cynnwys swyddogion canfod ymddygiad dillad plaen yn cael eu defnyddio yn yr economi nos, i adnabod unigolion sy'n arddangos ymddygiad ysglyfaethus, cyn i

swyddogion mewn gwisg ymyrryd i amharu ar yr ymddygiad. Bydd yr arian hwn yn galluogi defnyddio arbenigol ychwanegol, yn cefnogi'r gwaith o dreialu offer newydd gan gynnwys cŵn sniffer sydd wedi'u hyfforddi i ganfod cyffuriau sbeicio fel GHB ac MDMA ac yn helpu i gasglu tystiolaeth ar sut mae'r dull yn gweithio mewn gwahanol leoliadau.

- e) **Yn cymeryd camau cadarn i fynd i'r afael â sbeicio.** Rydym wedi cyflawni ymrwymiad maniffesto y Llywodraeth i greu trosedd droseddol newydd o weinyddu sylwedd niweidiol (gan gynnwys trwy sbeicio) yn y Bil Troseddu a Phlisma i helpu'r heddlu ymateb yn well i'r drosedd hon. Mae'r ddeddfwriaeth yn un rhan o becyn ehangach o fesurau sy'n cael eu symud ymlaen gan y Llywodraeth ar sbeicio. Yn ogystal â'r newid deddfwriaethol, mae'r Llywodraeth yn bwrw ymlaen ag ystod eang o waith i frwydro yn erbyn sbeicio. Mae hyn yn cynnwys:
- i. Darparu hyfforddiant ar gyfer goruchwylwyr drws trwyddedig Awdurdod y Diwydiant Diogelwch, gyda'r nod o hyfforddi pob un o'r 346,000+ o ddeiliaid trwydded erbyn Ebrill 2028.
 - ii. Ariannu ymchwil ar effeithiolrwydd pecynnau profi wrin cyflym ar gyfer canfod sbeicio.
 - iii. Cefnogwch wythnosau dwysáu yr heddlu i godi ymwybyddiaeth, gwella adrodd, a chynyddu profion ledled y wlad.
 - iv. Ariannu ymchwil academaidd i gymhellion troseddwr y tu ôl i droseddau.
 - v. Gweithio gyda'r heddlu i ddatblygu canllawiau ar gyfer lluoedd a threialu dulliau newydd o gasglu samplau amserol gan ddiodefwr.
 - vi. Parhau i hyfforddi staff yn y sector lletygarwch i ddeall ac ymateb yn well i ddigwyddiadau sbeicio.
- f) **Yn gwella'r casglu data ar rôl y defnydd o gocên ac opiadau mewn achosion cam-drin domestig.** Bydd hyn yn adeiladu ar ymarfer presennol a chasglu data safonedig peilot a dechreuodd ym mis Gorffennaf 2025. Bydd nifer fach o luoedd yn treialu baner cam-drin domestig newydd, i'w hychwanegu at y casgliad data presennol Profi Cyffuriau ar Arestio, a fydd yn nodi achosion lle mae person yn cael ei arestio am drosedd sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig ac wedi hynny yn profi'n bositif am gocên a/neu opiadau. Bydd hyn yn helpu i adeiladu sylfaen dystiolaeth fwy dibynadwy i asesu'r berthynas rhwng defnyddio cyffuriau a cham-drin domestig.
- g) **Yn rhoi pwerau newydd i'r heddlu drwy'r Bil Troseddu a Phlisma i gael gwared ar lwyfannau ar-lein sy'n hwyluso camfanteisio'n rhywiol a mynd i'r afael â chamddefnyddio gwefannau gwasanaethau oedolion at y diben hwn.** Ni allwn gael safleoedd lle gall pobl brynu a gwerthu pobl yn ddi-gosb. Bydd y pŵer newydd hwn yn caniatáu i orfodi'r gyfraith wneud cais i'r llysoedd am orchymyn i atal cyfeiriadau Protocol Rhyngwryd (IP) ac enwau parth am gyfnod penodol hyd at 12 mis pan fyddant yn cael eu defnyddio ar gyfer troseddau difrifol, gan gynnwys y troseddau sy'n ymwneud â chamfanteisio rhywiol. Bydd y Ddeddf Diogelwch Ar-lein yn ei gwneud yn ofynnol i'r safleoedd hyn gymryd mesurau diogelwch i amddiffyn defnyddwyr neu wynebu cosbau sylweddol. Mae partneriaid gorfodi'r gyfraith yn monitro'r gwefannau hyn yn agos i ddatblygu cudd-wybodaeth ar gamfanteisio rhywiol a nodi cyfleoedd i ddiogelu'r rhai sy'n cael eu camdrin.

- h) **Yn ystyried a ddylid diwygio'r drefn drwyddedu ar gyfer Lleoliadau Adloniant Rhywiol i atal camfanteisio'n rhywiol yn yr economi nos ac yn ystod gwyliau a digwyddiadau chwaraeon.** Mae'r ddeddfwriaeth bresennol yn eithrio rhai mangreoedd rhag gofyn am drwydded. Mae hyn yn caniatáu i 'adloniant rhywiol' ddiwydd yn y safleoedd hyn, sy'n golygu na all cynghorau lleol orfodi mesurau diogelwch a allai atal camfanteisio'n rhywiol. Felly, byddwn yn ymgysylltu ag unigolion yr effeithir arnynt, cymunedau lleol a rhanddeiliaid allweddol wedi'u targedu i benderfynu a ddylid diwygio'r drefn hon a sut y dylid diwygio'r drefn hon, gyda diogelu menywod a merched ar flaen y gad.
- i) **Yn cryfhau ymateb gorfodi'r gyfraith i gamfanteisio rhywiol.** Mae erlyniadau ac euogfarnau am gamfanteisio rhywiol wedi bod yn isel iawn yn hanesyddol. Byddwn yn treialu canolfan gorfodi'r gyfraith genedlaethol a fydd am y tro cyntaf yn annog rhannu cudd-wybodaeth ac arferion gorau ar draws heddluoedd lleol ac elusennau cymorth arbenigol, creu cyfeiriadur cenedlaethol o alluoedd sy'n gysylltiedig ag ymchwilio a chefnogi dioddefwyr camfanteisio rhywiol, ac yn nodi cyfleoedd ar gyfer diogelu dioddefwyr ac ymchwilio i gyflawnwyr troseddau camfanteisio rhywiol. Mae Cyngor Cenedlaethol Penaethiaid yr Heddlu yn arwain Prosiect Turnstone, a fydd yn datblygu fframwaith newydd ar gyfer ymchwilio i gaethwasiaeth fodern ac yn cynnwys cyfres o gynhyrchion i arwain lluoedd i adnabod a mynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol.
- j) **Yn ystyried gwelliannau i'r system adnabod ar gyfer dioddefwyr a goroewyr caethwasiaeth fodern, gan gynnwys dioddefwyr a goroewyr sydd wedi cael eu hecsbloetio'n rhywiol.** Ar 16 Gorffennaf 2025, lansiodd y Swyddfa Gartref alwad gyhoeddus am dystiolaeth ar sut y gall y llywodraeth wella'r broses o adnabod dioddefwyr a goroewyr caethwasiaeth fodern, masnachu pobl a chamfanteisio. Mae'r Swyddfa Gartref bellach yn dadansoddi'r ymatebion a dderbyniwyd.

Rheoli troseddwyr ym mhob lleoliad

13. Bydd troseddwyr yn cael eu rheoli'n gadarn ar draws yr holl asiantaethau cyfiawnder troseddol i atal niwed yn y dyfodol. Byddwn ni:
- a) **Yn gwella defnydd yr heddlu a'r system cyfiawnder troseddol o orchmynion diogelu VAWG drwy gyfres o ddiwygiadau, gan gynnwys gwella casglu a chyhoeddi data, gwella systemau'r heddlu ar gyfer cofnodi a rheoli gorchmynion, cryfhau canllawiau a phrosesau ymgeisio, ac archwilio mesurau i gryfhau gorfodi a monitro.** Bydd y newidiadau hyn yn helpu i symleiddio prosesau, gwella effeithlonrwydd gweithredol, cynyddu tryloywder, a sicrhau bod dioddefwyr a goroewyr yn cael eu hamddiffyn yn well rhag pob math o VAWG.
- b) **Yn cyflwyno Gorchmynion Amddiffyn Cam-drin Domestig (DAPOs) i'r holl heddluoedd a llysoedd ledled Cymru a Lloegr i sicrhau bod asiantaethau rheng flaen yn cael mynediad at yr offer mwyaf effeithiol i darfu ar droseddwyr y system cyfiawnder troseddol a'u cyfyngu a'u cyfyngu.** Mae'r DAPO yn orchymyn amddiffynol newydd sy'n newid gêm a all osod cyfuniad o

waharddiadau a gofynion llymach ar droseddwr yn y gymuned a mynd trwy'r system cyfiawnder troseddol. Yn hyblyg o ran cwrpas a hyd, mae'r gorchymyn hwn yn anfon arwydd clir na fydd ymddygiad camdriniol yn cael ei oddef. Trwy gyflwyno i Gymru a Lloegr, rydym yn sicrhau bod dioddefwyr a goroeswyr camdrin domestig yn cael cynnig mwy o amddiffyniadau rhag eu camdrinwyr.

- c) **Yn gwella swyddogaeth Gorchmynion Amddiffyn Stelcian (SPOs) i sicrhau eu bod yn cael eu defnyddio'n effeithiol ac ar y cyfle cyntaf.** Rydym yn deddfu yn y Bil Troseddu a Phlisma i ganiatáu i'r llysoedd wneud SPOs ar euogfarn neu ddiuogrwydd o'u hewyllys eu hunain. Byddwn hefyd yn gwella swyddogaeth a defnydd SPOs dros dro i sicrhau eu bod yn gweithredu'n effeithiol ac yn darparu mesurau diogelu amserol ac yn asesu a ellir gwella'r prosesau sy'n ymwneud â gwneud cais am SPO fel ei fod mor ddi-dor â phosibl.
- d) **Yn lansio cynllun peilot ym mlwyddyn ariannol 2026/27 ar reoli gorchmynion amddiffyn priodas dan orfod a FGM amlasiantaethol,** y gellir ei wneud gan lys i amddiffyn rhywun sydd mewn perygl o briodas dan orfod neu FGM.
- e) **Yn parhau i weithio tuag at system awtomataidd i sicrhau bod plisma ac asiantaethau gorfodi'r gyfraith eraill yn cael eu hysbysu am orchmynion amddiffyn VAWG a gyhoeddwyd yn y llysoedd i roi amddiffyniad cyflymach a mwy cyson i ddioddefwyr a goroeswyr.** Yn annerbyniol, ar hyn o bryd nid oes rhannu gwybodaeth awtomatig rhwng llysoedd teulu ac asiantaethau cyfiawnder troseddol, gan arwain at yr heddlu ac asiantaethau eraill yn aml ddim yn gallu adeiladu proffil cywir o, neu achos yn erbyn troseddwr, gan nad oes ganddynt yr holl wybodaeth. Mae hwn yn fwlch syfrdanol yn y system. Yr haf hwn, rydym wedi dechrau cau'r bwlch hwn trwy sefydlu proses newydd ar gyfer rhannu Gorchmynion Peidio ag Ymyrryd (NMOs) yn awtomatig – y gorchymyn sy'n gysylltiedig â VAWG yn y llysoedd teulu – rhwng llysoedd teulu a'r heddlu i sicrhau bod yr heddlu'n cael eu hysbysu'n gyson am NMOs pan fyddant yn cael eu gwneud. Mae hyn yn galluogi'r heddlu i gymryd camau cynnar i ddiogelu'r dioddefwr yn rhagweithiol, cynnal gwiriadau cefndir, a monitro'r troseddwr. Rydym yn archwilio mynd hyd yn oed ymhellach i sicrhau bod system awtomatig ar waith ar gyfer pob awdurdodaeth llys a gorchmynion amddiffyn VAWG.
- f) **Yn gwella ymateb y CPS i achosion VAWG drwy weithredu'r Strategaeth CPS VAWG wedi'i diweddarau ar gyfer 2025–2030, a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2025.** Nod y Strategaeth yw cynyddu nifer yr achosion VAWG sy'n cyrraedd y llys (flwyddyn ar ôl blwyddyn) drwy hwyluso dealltwriaeth fwy cyfannol o sut mae gwahanol fathau o VAWG yn croestorri ac yn gwaethygu, gan helpu erlynwyr i adnabod patrymau ymddygiad niweidiol ac adeiladu achosion cryfach o'r cychwyn cyntaf mewn partneriaeth â phlisma. Yn hanfodol, nod y gwaith hwn hefyd yw lleihau cyfradd attrition dioddefwyr VAWG trwy sicrhau bod dioddefwyr a goroeswyr yn cael eu gwybodus a'u cefnogi drwy gydol eu hymgylltiad â'r CPS, gyda chymorth ychwanegol arbenigol i ddioddefwyr a goroeswyr treisio a throseddau rhywiol difrifol.
- g) **Yn cefnogi'r CPS a'r heddlu wrth iddynt weithredu Cynllun Cyfiawnder ar y Cyd rhwng Cam-drin Domestig CPS-Heddlu, sy'n anelu at drawsnewid ymchwilio ac erlyn achosion cam-drin domestig trwy gryfhau cydweithio**

rhwng y ddwy asiantaeth. Mae'r Cynllun yn sefydlu ymrwymiad a rennir rhwng yr heddlu ac erlynwyr i adeiladu achosion cryfach o'r cychwyn cyntaf. Ei nod yw darparu cyfiawnder mwy amserol, gwella adnabod troseddau sy'n cael eu gyrru gan ymddygiad, a sicrhau bod dioddefwyr a goroeswyr yn cael eu clywed, eu cefnogi a'u diogelu trwy gydol y broses cyfiawnder troseddol.

- h) **Fel rhan o'r gwaith hwn, bydd y CPS a'r heddlu yn parhau i archwilio sut y gall ehangu penderfyniadau codi tâl dan arweiniad yr heddlu mewn achosion cam-drin domestig penodol wella canlyniadau i ddioddefwyr cam-drin domestig a goroeswyr.** Nod hyn yw gwella canlyniadau i ddioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig trwy brofi prydlondeb gwneud penderfyniadau, tra'n archwilio a all hyn ddadflocio oedi yn y system cyfiawnder troseddol.
- i) **Yn gweithio gyda'r CPS a'r heddlu i wella mynediad at gyfiawnder ar y cyd i ddioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig, gan gynnwys adolygu'r terfynau amser ar gyfer cyhuddo troseddau cryno sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig, ac ystyried a allai mwy o hyblygrwydd helpu i leihau nifer yr achosion sydd wedi'u hamseru.** Byddwn yn sefydlu a allai manteision dull mwy cyson ar draws troseddau sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig gefnogi dioddefwyr a goroeswyr sy'n wynebu oedi wrth riportio eu cam-drin oherwydd trawma, ofn neu reolaeth orfodol. Bydd y camau hyn yn rhan o'n hymrwymiad ehangach i greu system gyfiawnder sy'n deg, yn ymatebol ac yn well i ddiwallu anghenion dioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig.
- j) **Yn dod ag Operation Soteria i'r llysoedd.** Newidiodd Operation Soteria yn sylfaenol y ffordd y mae'r heddlu a'r CPS yn ymchwilio ac yn erlyn achosion treisio, gan sicrhau nad yw ymchwiliadau yn rhoi'r cyfrifoldeb ar y dioddefwr, a bod yr heddlu a'r CPS yn gweithio mewn partneriaeth. Byddwn nawr yn profi i ba raddau y mae egwyddorion Operation Soteria yn cael eu dilyn yn y llys ac yn sefydlu meysydd i'w gwella y gellir eu hystyried wedyn ar lefel genedlaethol.
- k) **Yn cyflwyno marciwr cam-drin domestig newydd yn y llys trwy'r Bil Dedfrydu, sy'n golygu y byddwn am y tro cyntaf yn gallu adnabod pob troseddwr cam-drin domestig.** Bydd hyn yn golygu, pan fydd barnwr yn credu bod trosedd yn ymwneud â cham-drin domestig, rhaid iddynt ddweud hynny'n glir wrth ddedfrydu a rhaid i'r llys gofnodi hyn. Am y tro cyntaf, bydd hyn yn nodi pob troseddwr cam-drin domestig yn y system cyfiawnder troseddol, hyd yn oed pan nad yw'r drosedd yn amlwg yn gysylltiedig â cham-drin domestig. Bydd yn cefnogi Gwasanaeth Carchardai a Phrawf EM i roi ymyriadau priodol ar waith yn y carchar a'r gymuned, hysbysu rheolwyr troseddwr yn well, a chefnogi gwell casglu data a gwerthuso sut mae'r troseddwr hyn yn cael eu rheoli yn y system cyfiawnder troseddol.
- l) **Yn buddsoddi'n sylweddol yng ngallu a gallu'r Gwasanaeth Prawf a gwasanaethau cymunedol.** Bydd y buddsoddiad hwn yn galluogi mwy o fonitro electronig, staffio ychwanegol, a llety estynedig, gan sicrhau bod troseddwr yn cael eu olrhain, eu cefnogi a'u rheoli'n effeithiol yn agos.
- m) **Yn disodli'r gronfa ddata treisgar a throseddwr rhyw (ViSOR) gyda System Diogelu'r Cyhoedd Aml-Asiantaeth newydd (MAPPS) erbyn Mehefin 2028.**

Bydd MAPPS yn galluogi'r heddlu a Gwasanaeth Carchardai a Phrawf EM i reoli troseddwy'r difrifol sy'n peri risg o niwed i'r cyhoedd yn fwy effeithiol trwy alluoedd technolegol wedi'u huwchraddio a rhannu data gwell. Ar ôl ei gyflawni, byddwn yn parhau i ddatblygu MAPPS i ddarparu galluoedd ychwanegol y tu hwnt i'r system bresennol (ViSOR) fel rhannu gwybodaeth awtomataidd, a sicrhau bod gan yr heddlu, carchardai a staff prawf yr offer cywir i reoli'r troseddwy'r mwyaf peryglus o'r troseddau hyn.

- n) **Yn cryfhau canllawiau ar ddefnyddio trefniadau diogelu'r cyhoedd amlasiantaethol (MAPPA) i fynd i'r afael â cham-drin domestig a bydd yn gwella sut mae'r Gwasanaeth Prawf yn defnyddio data i sicrhau bod MAPPA yn cael eu defnyddio'n effeithiol i reoli'r troseddwy'r cam-drin domestig mwyaf peryglus yn well.** Ochr yn ochr â moderneiddio ein systemau, rydym yn cryfhau'r fframweithiau sy'n llywio sut mae asiantaethau'n gweithio gyda'i gilydd i reoli troseddwy'r risg uchel. Mae hyn yn cynnwys gwella systemau data i ddal manylion troseddol penodol, lefelau risg, a statws MAPPA. Rydym yn archwilio sut y gall technoleg ddigidol fodern gymryd data anstrwythuredig mewn cofnodion troseddwy'r, fel dangosyddion cam-drin domestig neu bryderon diogelu plant, a chyflwyno'r data mewn fformat hygyrch i ymarferwyr prawf, i lywio asesiadau risg.
- o) **Yn ailwampio'r fframwaith ar gyfer rheoli troseddwy'r rhyw, er mwyn sicrhau bod y ffocws ar reoli'r troseddwy'r sy'n peri risg yn effeithiol ac yn ddwys.** Mae'r ystadegau diweddaraf yn dangos bod dros 70,000 o droseddwy'r rhyw yn destun gofynion hysbysu (y cyfeirir atynt yn aml fel "bod ar y gofrestr troseddwy'r rhyw") yng Nghymru a Lloegr.¹ Byddwn yn cynnal ymchwil i'r system ofynion hysbysu bresennol ar gyfer troseddwy'r rhyw cofrestredig – sydd wedi aros yn sylfaenol yr un fath ers dros 20 mlynedd – ac yn nodi cyfleoedd i alluogi'r heddlu i dargedu adnoddau mewn perygl.
- p) **Yn adolygu ar y cyd, ar draws y Swyddfa Gartref a'r Weinyddiaeth Gyfiawnder, prosesau asesu risg Gwasanaeth Carchardai a Phrawf EM i sicrhau eu bod yn gadarn ac yn ymatebol i'r risgiau penodol a achosir gan droseddwy'r VAWG.**

14. Er mwyn sicrhau rheolaeth gadarn o droseddwy'r trwy ymyriadau yn y gymuned, byddwn yn:

- a) **Ehangu mynediad sylweddol at ymyriadau wedi'u teilwra ar gyfer y sawl sy'n cyflawni cam-drin domestig a stelcian – o droseddwy'r tro cyntaf i droseddwy'r risg uwch.** Bydd y Swyddfa Gartref yn mynd i'r afael â'r clytwaith o ddarparu ymyriadau cyflawnwyr ledled Cymru a Lloegr ac yn dechrau gweithio i sefydlu cynnig cyson a chynhwysfawr ym mhob ardal leol.
- b) **Cyflwyno'r Prosiect Drive ledled Cymru a Lloegr, gan sicrhau bod mynediad at ymateb profedig i'r cyflawnwyr cam-drin domestig mwyaf peryglus o fewn tair blynedd.**

¹ **Llywodraeth EM (2025) Adroddiad blynyddol Trefniadau Diogelu'r Cyhoedd Amlasiantaeth (MAPPA): 2024 i 2025.** Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/multi-agency-public-protection-arrangements-mappa-annual-report-2024-to-2025>

- c) **Ymgynghori ar gyflwyno mesurau cosbi ar gyfer troseddwy'r VAWG, gan gynnwys gwneud euogfarnau VAWG yn sail i waharddiadau proffesiynol.** Byddwn yn sefydlu mesurau newydd llym i sicrhau nad yw troseddwy'r bellach yn gallu gweithredu yn ddi-gosb ac y bydd unigolion mewn swyddi ymddiriedaeth a dylanwad yn cael eu dal i'r safonau uchaf. Mae gan lawer o reoleiddwy'r a chyrrff proffesiynol reolau eisoes am "gynnal ymddiriedaeth" a "dod â'r proffesiwn i anfri." Byddwn yn ei gwneud yn glir: os ydych chi'n cam-drin, rydych chi'n colli'r hawl i swyddi pŵer, braint, a dylanwad. Byddwn yn cyflwyno mesurau newydd llym i sicrhau eu bod yn wynebu canlyniadau gwirioneddol ac yn gweithio gyda phob sector, o ofal iechyd i chwaraeon, yn gweithio i atal troseddwy'r rhag dal swyddi cyfrifoldeb, braint a dylanwad.
 - d) **Comisiwn ymchwil yn 2025/26 i ddeall yn well cyflawni HBA** a phriodoldeb gwahanol ddulliau wrth fynd i'r afael â'r ymddygiadau hyn.
 - e) **Annog ymateb cymunedol cydgysylltiedig, gan dynnu ar ac yn rhannu arfer gorau gan Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddau** sydd eisoes yn dod â gwasanaethau lleol ynghyd fel yr heddlu, iechyd a chymorth arbenigol i reoli troseddwy'r a diogelu dioddefwyr a goroeswyr yn fwy effeithiol.
 - f) **Datblygu safonau cenedlaethol ar gyfer ymyriadau cyflawnwyr erbyn 2026 i gefnogi a galluogi mwy o ddarpariaeth ac ehangu ymyriadau cyflawnwyr VAWG diogel, cyson ac o ansawdd uchel.** Bydd y Swyddfa Gartref yn disodli'r safonau presennol ar gyfer ymyriadau cam-drin domestig gydag un set o safonau sy'n cwmpasu cam-drin domestig ac ymyriadau troseddwr stelcian erbyn 2026. Bydd hyn yn cynnwys ystyriaeth benodol o stelcian sy'n digwydd y tu allan i gyd-destun cam-drin domestig. Byddwn yn cyflwyno mecanwaith i sicrhau bod rhaglenni'n bodloni'r safonau hyn, er enghraifft drwy gyflwyno cynllun achredu. Byddwn yn adolygu'r safonau hyn i adlewyrchu'r dystiolaeth ddiweddaraf.
15. Er mwyn ymateb yn gadarn i ddinasyddion tramor sy'n ymrwymo VAWG ar dir y DU, byddwn yn:
- a) **Newid y gyfraith i ganiatáu i droseddwy'r gwladol tramor gael eu halltudio yn syth ar ôl eu dedfrydu.**
 - b) **Sicrhau y gall ceiswyr lloches sy'n cyflawni troseddau rhyw hysbysadwy gael eu hamddifadu o'u hawl i hawlio amddiffyniadau ffoaduriaid** trwy bwerau newydd sy'n cael eu cyflwyno yn y Bil Diogelwch Ffiniau, Lloches a Mewnfudo.
 - c) **Rhoi prosesau gwell ar waith i nodi'r risg yn yr ystâd lloches a gwella'r cynnig cymorth a'r ymateb i ddioddefwyr mudol a goroeswyr camdriniaeth, gan gynnwys drwy archwilio opsiynau i wella hyfforddiant i ddarparwyr gwasanaeth ar VAWG,** adolygu'r wybodaeth a ddarperir i geiswyr lloches ar ôl cyrraedd i gyfathrebu'n glir yr ymddygiadau disgwylidig a'r gyfraith ar VAWG, a gweithio gyda'r sector VAWG i wella mynediad at lety brys i geiswyr lloches sy'n ddioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig ac sy'n ceisio lloches.
 - d) **Cynyddu cwmpas yr 'Alltudio Nawr Apelio'n Hwyrach' o wyth gwlad i 23, fel bod gwladolion tramor y gwrthodwyd eu hawliad hawliau dynol yn cael eu**

symud o'r DU i'w gwlad gartref cyn y gallant apelio yn erbyn y penderfyniad. Gall unigolion wedyn gymryd rhan yn eu gwrandawriad apêl yn y DU o dramor gan ddefnyddio technoleg fideo.

- e) **Cyflwyno model sy'n cael ei arwain gan risg ar gyfer digwyddiadau difrifol mewn Gorfodi Mewnfudo** sy'n cynnwys treialu achosion trwy uned gorchymyn ganolog a chyfeirio rhai risg uchel i weithrediadau ar y cyd â'r heddlu, gan sicrhau bod menywod mewn perygl o drais yn cael eu nodi'n gynharach, eu diogelu'n gyflymach, a'u cefnogi'n fwy effeithiol.

Colofn 3: Cymorth

Ni fyddwn byth yn colli golwg ar ein ffocws ar ddiodefwyr a goroeswyr, na'r ffaith nad oes un diodefwr neu oroeswr yr un peth. Byddwn yn mynd i'r afael â'r darnio presennol yn ein system ac yn glir bod yr holl lywodraeth, a phob agwedd ar y system cyfiawnder troseddol, yn gyfrifol am sicrhau bod diodefwyr a goroeswyr yn gallu gwella a byw yn rhydd o gamdriniaeth.

Trawsnewid radical y dirwedd gomisiynu

16. Er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n gallu cefnogi dioddefwyr a goroeswyr yn effeithiol a bod dioddefwyr a goroeswyr yn cael y gefnogaeth sydd ei angen arnynt, byddwn yn:
- a) **Cefnogi dioddefwyr a goroeswyr gyda'r buddsoddiad mwyaf erioed o £550 miliwn mewn gwasanaethau cymorth i ddioddefwyr dros y tair blynedd nesaf.** Mae hyn yn cynnwys cynnydd blynyddol.
 - b) **Cefnogi dioddefwyr a goroeswyr ymhellach gyda £5 miliwn bob blwyddyn gan yr Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol.** Mae'r buddsoddiad sylweddol hwn yn atgyfnerthu bod gan ofal iechyd, ynghyd â phob rhan o gymdeithas, ran hanfodol i'w chwarae wrth gefnogi dioddefwyr a goroeswyr.
 - c) **Diwygio sut mae gwasanaethau dioddefwyr yn cael eu comisiynu i sicrhau bod y gefnogaeth yn gyson, yn cyflawni'r hyn sydd ei angen ar ddioddefwyr a goroeswyr, ac yn addas i'r diben.** Bydd hyn yn cynnwys tynnu ar ddyletswyddau presennol yng Nghymru o fewn Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015; ac ystyried gweithredu'r Ddyletswydd i Gydweithio yn Neddf Dioddefwyr a Charcharorion 2024, sy'n berthnasol i Loegr. Y nod yw gwella comisiynu lleol o wasanaethau cymorth ar gyfer oedolion a phlant sy'n dioddef cam-drin domestig, cam-drin rhywiol, a thrais difrifol, gyda sylw penodol i amrywiaeth carfanau dioddefwyr. Rydym am wella sut mae cyllid yn cael ei ddefnyddio a sicrhau ei fod yn seiliedig ar yr hyn sydd ei angen ar ddioddefwyr a goroeswyr. Byddwn yn ystyried goblygiadau'r diwygiadau i blismona i sicrhau bod y nodau hyn yn cael eu cyflawni.
 - d) **Cyhoeddi datganiad comisiynu traws-lywodraethol, a fydd yn disodli'r Datganiad Disgwyliadau Cenedlaethol a Pecyn Cymorth Comisiynu VAWG.** Bydd y datganiad hwn yn darparu diffiniadau clir o wasanaethau 'by-and-for' ac arbenigol, gan helpu comisiynwyr i ddyrannu cyllid yn fwy effeithiol. Bydd hefyd yn darparu eglurder ar gyfrifoldebau comisiynu adrannau'r llywodraeth genedlaethol a chanllawiau i gomisiynwyr lleol ar sut mae eu dyletswyddau lleol, fel y Ddyletswydd i Ddarparu Llety Diogel, y Ddyletswydd i Gydweithio, a'r Ddyletswydd Trais Difrifol yn gweithio gyda'i gilydd. Bydd hyn yn sicrhau bod y sbectwm llawn o ddarpariaeth, gan gynnwys atal ac ymyrraeth gynnar, erlid troseddwy, a chefnogaeth i ddioddefwyr a goroeswyr, yn fwy cyson ar draws y system.
 - e) **Sicrhau y gall dioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig ledled Cymru a Lloegr barhau i gael mynediad at daliadau arian parod untro ar gyfer blwyddyn ariannol 2026/27 i'w helpu i ffoi rhag cam-drin a dechrau ailadeiladu eu bywydau.** Mae'r taliadau hyn yn galluogi dioddefwyr a goroeswyr i sicrhau diogelwch a sefydlogrwydd hirdymor. Byddwn yn gweithio ar draws y llywodraeth, gyda'r sectorau elusennol a phreifat, i nodi llwybrau i fynd i'r afael yn barhaol â'r bylchau mewn cymorth a darpariaeth y mae'r cronfeydd hyn yn mynd i'r afael â nhw dros dro.

- f) **Ehangu buddsoddiad y Swyddfa Gartref mewn ystod o wasanaethau llinell gymorth sy'n darparu cymorth a chynghor i ddiodefwyr a goroeswyr , eu teuluoedd, a'u gweithwyr proffesiynol, yn ogystal ag unigolion sy'n pryderu am eu hymddygiad eu hunain.** Bydd hyn yn cynnwys llinellau cymorth wedi'u teilwra ar gyfer cymunedau penodol sydd angen cymorth mwy penodol, gan sicrhau bod cymorth yn hygyrch, cynhwysol ac ymatebol. Bydd y buddsoddiad hwn yn cryfhau'r ymateb cenedlaethol i VAWG drwy sicrhau bod rhywun yno i gefnogi pan fydd diodefwyr a goroeswyr angen cynghor fwyaf.
- g) **Dechrau galwad am dystiolaeth ar draws rhwydwaith o randdeiliaid gwledig** llywio dealltwriaeth o argaeledd gwasanaethau cymorth a methodolegau cyflawni a allai fod yn effeithiol mewn ardaloedd gwledig.
- h) **Parhau i ymgorffori egwyddorion y Strategaeth Ariannu Dioddefwyr yn genedlaethol.**

Cefnogaeth sy'n deall pob diodefwr a goroeswr

- 17. Er mwyn sicrhau bod diodefwyr a goroeswyr ag anghenion cymhleth a chroestoriadol yn derbyn y cymorth sydd ei angen arnynt, byddwn yn:
 - a) **Buddsoddi £55.8 miliwn gan y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol mewn rhaglen anfantais lluosog newydd.** Mae hwn yn gydweithrediad â'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol, y Weinyddiaeth Gyfiawnder, y Swyddfa Gartref, a'r Adran Gwaith a Phensiynau a bydd yn trawsnewid y ffordd y mae systemau gwasanaethau cyhoeddus lleol yn ymateb i bobl sy'n wynebu neu mewn perygl o anfantais lluosog, gan eu helpu i adennill rheolaeth dros eu bywydau gyda'r gefnogaeth gywir ar yr adeg iawn. Trwy waith achos dwys, cymorth cymheiriaid, a thrwy uno gwasanaethau, data a chyllid ar draws partneriaid, bydd hyn yn atal rhai o'n dinasyddion mwyaf agored i niwed – gan gynnwys menywod sy'n profi cam-drin domestig ac sydd ag anghenion cymhleth – rhag cwmpo dro ar ôl tro trwy'r bylchau rhwng gwasanaethau a dibynnu ar gymorthargyfwng.
 - b) **Adeiladu ar ddysgu o'r rhaglen Newid Dyfodol drwy ymrwymiad y Llywodraeth o £100 miliwn i gyflawni Partneriaethau Cymorth Cymunedol.** Trwy weithio'n agos gydag ardaloedd lleol i fynd i'r afael â rhwystrau a chymhellion newid, bydd y partneriaethau newydd hyn yn dod ag ystod o wasanaethau at ei gilydd i gyrraedd unigolion agored i niwed yn gynt, cyn i broblemau waethygu. Mae partneriaethau cymorth cymunedol yn rhan o ddull ehangach y Llywodraeth o ddiwygio'r sector cyhoeddus i integreiddio gwasanaethau, canolbwyntio ar atal, a datganoli pwerau i ardaloedd lleol.
 - c) **Cyflwyno gofyniad i'r heddlu geisio caniatâd diodefwr cyn rhannu eu gwybodaeth gyda Gorfodi Mewnffudo,** i geisio cael gwared ar rwystrau ychwanegol y mae diodefwyr ymfudwyr a cheisio lloches a goroeswyr sy'n profi cam-drin domestig yn wynebu wrth geisio riportio camdriniaeth.

- d) **Parhau i fuddsoddi yn y Cynllun Cymorth i Ddiodefwyr Ymfudwyr.** Bydd hyn yn sicrhau bod diodefwyr mudol a goroeswyr cam-drin domestig nad oes ganddynt unrhyw gyfnod cyhoeddus yn gallu cael mynediad at gymorth i adael perthnasoedd camdriniol wrth iddynt geisio rheoleiddio eu statws.
 - e) **Darparu cronfa i ddarparu darpariaeth eiriolaeth arbenigol ledled Cymru a Lloegr, gan gynnwys darpariaeth 'erbyn ac ar gyfer'.** Bydd hyn yn gwella'r cynnig i ddiodefwyr a goroeswyr sydd â rhwystrau ychwanegol i geisio cefnogaeth.
 - f) **Cyflwyno cynghorwyr cyfreithiol annibynnol am ddim ar gyfer diodefwyr a goroeswyr treisio oedolion.** Bydd y gefnogaeth hon yn helpu i sicrhau bod diodefwyr a goroeswyr yn teimlo'n hyderus wrth hawlio eu hawliau o'r eiliad y maent yn rhoi gwybod am drosedd.
 - g) **Ehangu'r Uned Gofal Tystion Dioddefwyr ymhellach,** sydd wedi darparu gofal rhagorol i dros 1000 o gleientiaid ers ei lansio yn 2023. Darparu cefnogaeth gyson i ddiodefwyr, goroeswyr, a thystion yr honiadau troseddol mwyaf difrifol trwy gydol eu taith.
 - h) **Cynhyrchu canllawiau ar sut y gall darparwyr triniaeth cyffuriau ac alcohol gefnogi a gwella'r ddarpariaeth gwasanaeth yn well ar gyfer pob menyw sy'n cael mynediad at driniaeth, gan gynnwys diodefwyr a goroeswyr VAWG.** Er bod gan rai ardaloedd lleol drefniadau sy'n darparu cymorth sy'n seiliedig ar drawma i fenywod, mae'r ddarpariaeth hon yn amrywiol a gall llawer o fenywod sydd wedi profi VAWG a phroblemau defnyddio sylweddau wynebu rhwystrau wrth gael mynediad at y cymorth sydd ei angen arnynt. Bydd yr Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn cynhyrchu canllawiau ar sut y gall darparwyr triniaeth cyffuriau ac alcohol gefnogi a gwella darpariaeth gwasanaeth i fenywod sy'n cael mynediad at driniaeth yn well.
 - i) **Diwygio'r rheolau cofrestru dienw yn y Bil Etholiadau sydd ar ddod i ymestyn hyd y cyfnod anhysbysrwydd, sy'n golygu nad oes rhaid i ddiodefwyr a goroeswyr ailymgeisio bob blwyddyn mwyach.** Mae diodefwyr a goroeswyr cam-drin domestig ac eraill a fyddai'n cael eu rhoi mewn perygl pe byddent wedi'u henwi'n gyhoeddus ar y Gofrestr Etholiadol yn cael yr opsiwn i gael eu cofrestru'n ddiennw. Mae'r opsiwn hwn yn cadw eu henw a'u cyfeiriad o olwg y cyhoedd ac mae'n hanfodol bwysig i gadw pobl yn ddiogel tra hefyd yn sicrhau eu bod yn gallu cymryd rhan yn ein hetholiadau. Mae'r gofyniad presennol i etholwyr dienw ailymgeisio bob blwyddyn i aros ar y gofrestr yn rhoi baich diangen ar y bobl hyn.
18. Er mwyn cefnogi diodefwyr a goroeswyr camfanteisio'n rhywiol a masnachu pobl yn well, byddwn yn:
- a) **Cyflwyno model sy'n seiliedig ar anghenion i sicrhau bod diodefwyr sy'n oedolion a goroeswyr o gaethwasiaeth fodern, gan gynnwys menywod sy'n ddiodefwyr camfanteisio rhywiol a chaethwasiaeth ddomestig sy'n cael eu cyfeirio drwy'r Mekanwaith Cyfeirio Cenedlaethol (NRM), cael mynediad at dai**

diogel, cymorth ariannol, a gweithiwr cymorth ymroddedig i gynorthwyo yn eu hadferiad.

- b) **Ymrwymo i gyflwyno contract i ddarparu gwasanaeth Gwarcheidwad Annibynnol Masnachu Plant ar draws Cymru a Lloegr, sydd ar gael ar hyn o bryd mewn dwy ran o dair o Awdurdodau Lleol.** Mae'r gwasanaeth yn darparu cymorth i blant sy'n dioddef camfanteisio a masnachu sydd wedi cael eu cyfeirio i'r NRM, gan gynnwys camfanteisio'n rhywiol a grooming, a'r gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio gyda nhw.
- c) **Parhau i ddarparu'r cynllun peilot gwneud penderfyniadau datganoledig estynedig ar gyfer plant sy'n dioddef camfanteisio a masnachu** sy'n profi a yw penderfynu a yw plentyn yn ddiodeffwr caethwasiaeth fodern o fewn strwythurau diogelu presennol a lleol yn fodel mwy priodol i blant. Byddwn yn ystyried sut y gellir defnyddio canfyddiadau'r peilot i lywio ein dull yn y dyfodol o wneud penderfyniadau-NRM ar gyfer plant.

19. Er mwyn cefnogi diodeffwyr a goroeswyr priodas dan orfod ac anffurfio organau cenhedlu menywod yn well, byddwn yn:

- a) **Ymgymryd ag ymchwil sy'n archwilio dichonoldeb amcangyfrif cyffredinrwydd priodas dan orfod a FGM.** Gellir disgrifio priodas dan orfod a FGM yn aml fel troseddau cudd. Ond ni allwn adael i hyn rwystro datblygu ein dealltwriaeth o gyffredinrwydd a natur y troseddau hyn. Gall gwella ein dealltwriaeth o nifer y bobl yr effeithir arnynt ein helpu i sicrhau bod cymorth digonol ar gael yn well.
- b) **Parhau i gyflwyno rhaglen drawsnewid i wella pob agwedd ar weithrediadau'r Uned Priodas dan Orfod (FMU) fel bod diodeffwyr a goroeswyr, a gweithwyr proffesiynol, yn derbyn y gwasanaeth a'r gefnogaeth orau posibl.** Bydd hyn yn adeiladu ar ddatganiad cenhadaeth newydd FMU a lansiwyd ym mis Mawrth 2025. Mae'r Swyddfa Gartref ar y cyd a'r Swyddfa Dramor, y Gymanwlad a Datblygu FMU wedi bod yn gweithio i frwydro yn erbyn priodas dan orfod, gartref a thramor, ers 2005. Mae'r uned yn darparu cymorth a chyngor i ddiodeffwyr a goroeswyr, y rhai sydd mewn perygl, a gweithwyr proffesiynol, trwy ei llinell gymorth gyhoeddus a'i mewnlwch wrth gyflwyno rhaglen allgymorth sy'n darparu sesiynau hyfforddi a chodi ymwybyddiaeth i weithwyr proffesiynol a chymunedau ledled y wlad.

Cymorth therapiwtig i ddiodeffwyr cam-drin plant yn rhywiol

20. Er mwyn cyflwyno ymateb arbenigol sy'n cydnabod difrifoldeb cam-drin plant yn rhywiol, byddwn yn:

- a) **Buddsoddi hyd at £50 miliwn i drawsnewid cefnogaeth i ddiodeffwyr cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar draws pob rhanbarth GIG yn Lloegr.** O dan y Llywodraeth hon rydym yn ehangu'r model Tŷ Plant (Barnahus) sy'n arwain y byd fel y gall plant a phobl ifanc yr effeithir arnynt gan y troseddau erchyll hyn gael mynediad at y gofal arbenigol sydd ei angen arnynt. O dan y dull

Tŷ Plant, mae gofal iechyd, cymorth emosiynol, ac arbenigedd aml-asiantaeth yn cael eu dwyn ynghyd o dan yr un to i ddarparu gofal sy'n canolbwyntio ar y plant sy'n cydnabod graddfa lawn trawma a niwed.

Gwella profiad dioddefwyr a goroeswyr o'r system gyfiawnder

21. Er mwyn gwella profiad dioddefwyr a goroeswyr o'r system cyfiawnder troseddol ac ymgysylltu â hi, byddwn yn:
- a) **Lleihau chwedlau a chamsyniadau yn y llys.** Yn dilyn adroddiad Comisiwn y Gyfraith ar y defnydd o dystiolaeth mewn erlyniadau troseddau rhywiol, byddwn yn cyflwyno deddfwriaeth i wella profiad dioddefwyr yn y llys, gan ganolbwyntio ar dderbynioldeb dystiolaeth ac egluro'r gefnogaeth y gall dioddefwyr a goroeswyr gael mynediad iddi yn yr ystafell lys.
 - b) **Ehangu'r defnydd o Lysoedd Arbenigol Cam-drin Domestig i wella cefnogaeth i ddiodeswyr a goroeswyr, a chryfhau rheolaeth adsefydlu troseddwyr.** Mae achosion cam-drin domestig yn ddiarnheul gymhleth a gall llysoedd arbenigol ddod ag arbenigwyr ac asiantaethau lluosog at ei gilydd i wella canlyniadau cyfiawnder a phrofiad dioddefwyr. Gall hyn gael effeithiau cadarnhaol hirdymor, gan helpu dioddefwyr a goroeswyr i wella ac ailadeiladu eu bywydau. Byddwn yn ehangu'r defnydd o Lysoedd Arbenigol Cam-drin Domestig, fel yr argymhellir gan yr Adolygiad Dedfrydu Annibynnol.
 - c) **Cyflymu cynnydd achosion i wella prydlondeb yn y llysoedd troseddol.** Mae'r amser y mae'n ei gymryd i achosion treisio a throseddau rhywiol eraill symud trwy'r llysoedd troseddol yn annerbyniol a gall effeithio ar ddiodeswyr o'r broses llys. Rydym yn ymgymryd â gwaith i ddiwygio'r llysoedd troseddol a sicrhau system gynaliadwy, gan weithredu'r argymhellion o ddiwygiadau unwaith mewn cenhedlaeth Syr Brian Leveson yn ei Adolygiad o'r Llysoedd Troseddol.
 - d) **Parhau i godi ymwybyddiaeth o'r Cod Dioddefwyr, sy'n nodi hawliau pob diodeswr troseddu,** gan gynnwys yr hawl i gael gwybodaeth ac i gael eu cyfeirio at wasanaethau cymorth.
 - e) **Sicrhau bod hyfforddiant sy'n seiliedig ar drawma ar gael i holl staff llys troseddol erbyn gwanwyn 2026** i wella sut mae llysoedd troseddol yn cefnogi diodeswyr a goroeswyr, gan helpu i leihau athreuliad a sicrhau bod llysoedd troseddol yn ymatebol ac yn well i ddiwallu anghenion diodeswyr a goroeswyr.
 - f) **Cryfhau cyfathrebu a chefnogaeth ar ôl euogfarn. Rydym yn sefydlu Llinell Gymorth Dioddefwyr newydd, bwrpasol ac yn diweddarau'r Cynllun Cyswllt Dioddefwyr drwy'r Bil Dioddefwyr a Llysoedd.** Bydd diodeswyr cam-drin domestig a throseddau torri penodol sy'n gysylltiedig â VAWG yn gallu gofyn am wybodaeth am ryddhau eu troseddwr drwy'r Llinell Gymorth i Ddiodeswyr, a derbyn y wybodaeth hon lle bo hynny'n briodol, gan sicrhau nad ydynt yn cael eu gadael yn y tywyllwch ar adegau critigol.
 - g) **Gwella hyfforddiant i ymarferwyr cyfiawnder troseddol ar VAWG i lywio dedfrydau priodol a rheoli troseddwyr.** Byddwn hefyd yn gweithio gyda'r Bar

Troseddol i sicrhau bod anghenion dioddefwyr a goroeswyr yn cael eu deall a bod eu profiad yn y llys yn cael ei wella.

- h) **Cyflwyno Rhaglen Trawsnewid Dioddefwyr y CPS gan wella'r gwasanaeth y maent yn ei ddarparu i'r holl ddiodefwyr a goroeswyr troseddau sy'n rhyngweithio â nhw, gan gynnwys y rhai yr effeithir arnynt gan VAWG.** Mae'r CPS eisoes yn darparu gwasanaeth gwell i oedolion sy'n diodefwyr a goroeswyr treisio a throseddau rhywiol difrifol. Mae hyn yn cynnwys Swyddog Cyswllt Dioddefwyr pwrpasol i weithredu fel pwynt cyswllt cyson ac ateb unrhyw gwestiynau trwy gydol y broses gyfreithiol, yn ogystal â'r cyfle i gwrdd â'r tîm erlyn cyn treial i helpu diodefwyr a goroeswyr i deimlo'n fwy parod ar gyfer y llys.
- i) **Gwerthuso tystiolaeth ar gryfhau hawl diodefwyr a goroeswyr i herio penderfyniadau i roi'r gorau i erlyniadau.** Yn ogystal â'r Rhaglen Trawsnewid Dioddefwyr, ym mis Mehefin 2025, lansiodd y CPS beilot sy'n galluogi diodefwyr a goroeswyr treisio a throseddau rhywiol i ofyn am adolygiad o'u hachos gan erlynydd gwahanol cyn gwneud penderfyniad terfynol i atal yr achos. Byddwn yn gwerthuso'r gwaith hwn cyn ei gyflwyno yn ehangach.
- j) **Deddfu yn y Bil Troseddu a Phlisma i gyflwyno cynllun diystyru ar gyfer y rhybuddion a'r euogfarnau a roddwyd i unigolion o dan 18 oed am y drosedd o ymlacio neu geisio mewn stryd neu le cyhoeddus at ddibenion puteindra, yn groes i Adran 1 o Ddeddf Troseddau Stryd 1959.** Mae'r gyfraith droseddol wedi esblygu'n iawn i wneud yn glir na all plant fod yn puteiniaid, ac mae'n hir ddisgwyliedig bod unigolion a gafwyd yn euog o droseddau puteindra plant yn cael eu diystyru ac yn cael eu dileu cofnodion troseddol.
- k) **Adolygu sut mae'r gyfraith yn mynd i'r afael â phuteindra i sicrhau ei bod yn amddiffyn menywod a merched yn well.** Nid yw'r gweithredoedd o brynu a gwerthu rhyw ynddyn nhw eu hunain yn anghyfreithlon yng Nghymru a Lloegr. Fodd bynnag, mae yna lawer o weithgareddau y gellir eu cysylltu â phuteindra sy'n droseddau. Mae hyn yn cynnwys gweithgareddau sy'n gysylltiedig ag ecsbloetio, fel rheoli puteindra, a gweithgareddau sy'n cyflwyno niwsans cyhoeddus. Byddwn yn adolygu effaith y deddfau presennol hyn ar yr achosion a'r niwed sy'n gysylltiedig â phuteindra a chamfanteisio rhywiol. Bydd hyn yn cynnwys ystyried a ddylid cyflwyno trosedd 'rhyw am rent' newydd. Nododd ymgynghoriad a gynhaliwyd gan y llywodraeth flaenorol farn gymysg ynghylch a ddylid cyflwyno'r drosedd newydd hon, a mesurau amgen i leihau camfanteisio'n rhywiol yn y sector tai.
- l) **Parhau i gynnig trawsgrifiadau am ddim o sylwadau dedfrydu i ddiodefwyr a goroeswyr treisio a throseddau rhywiol eraill mewn achosion sy'n cael eu clywed mewn llys y goron.** Mae dedfrydu yn rhan bwysig o'r broses cyfiawnder troseddol i ddiodefwyr a goroeswyr, ond gwyddom y gall mynychu'r llys i glywed sylwadau dedfrydu'r barnwr fod yn ofidus. Daeth y Weinyddiaeth Gyfiawnder i'r casgliad, yn dilyn peilot blwyddyn, y dylid parhau â'r ddarpariaeth yn barhaus ar gyfer y diodefwyr a'r goroeswyr hyn.

22. Er mwyn sicrhau na ellir defnyddio'r llysoedd teulu a'r llysoedd sifil fel manau i ail-erledigaeth diodefwyr a goroeswyr, byddwn yn:

- a) **Cyhoeddi mesurau, yn ystod 2026-27 trwy'r Bwrdd Cyfiawnder Teuluol (FJB), i olrhain cynnydd wrth gyflawni ymrwymïadau i wella ymateb y system cyfiawnder teuluol i gam-drin domestig.** Am rhy hir, mae dioddefwyr a goroeswyr VAWG wedi cael eu trawmateiddio a'u hail-drawmateiddio trwy'r llysoedd teulu. Ni allwn adael i hyn barhau. Mae angen diwygiadau arnom ar draws y system cyfiawnder teuluol ac mae rôl y FJB, sy'n cael ei gyd-gadeirio gan yr Adran Addysg a'r Weinyddiaeth Gyfiawnder, yn ganolog i oruchwylio'r diwygiadau hyn. Mae'r FJB wedi cytuno i gyflwyno mesurau llwyddiant clir i sicrhau ei fod yn bodloni ei ymrwymïadau i wella'r system cyfiawnder teuluol gyfan.
- b) **Ehangu'r cynllun peilot Pathfinder Cyfraith Breifat i un ardal Barnwr Teulu Dynodedig ychwanegol erbyn Ionawr 2026, gyda'r bwriad o gyflwyno'n genedlaethol i wella'r profïadau i blant a theuluoedd.** Mae'r model yn berthnasol mewn achosion llys teulu ar gyfer gorchmynion trefniadau plant, gorchmynion cyhoeddi penodol, gorchmynion camau gwaharddedig ac achosion ar gyfer gorfodi yn dilyn torri gorchmyn trefniadau plant honedig ac mae bellach yn weithredol mewn naw ardal llys ledled Cymru a Lloegr. Erbyn mis Ionawr, bydd yn golygu bod chwarter yr holl achosion perthnasol yn dilyn y model.
- c) **Deddfu i gyfyngu ar arfer cyfrifoldeb rhiant yn awtomatig i'r rhai a gafwyd yn euog o droseddau rhywiol difrifol yn erbyn plant.** Mae hyn yn golygu na fydd y troseddwyr rhyw plant hyn bellach yn gallu gwneud penderfyniadau o ddydd i ddydd mewn perthynas â'u plant. Bydd hyn yn amddiffyn plant ac yn lleihau ail-drawma. Rydym hefyd yn deddfu i gyfyngu awtomatig ar arfer cyfrifoldeb rhiant treiswyr lle mae eu troseddau wedi arwain at enedigaeth plentyn y maent yn gyfrifol am rieni.
- d) **Diddymu'r rhagdybiaeth o gyfranogiad rhieni yn Neddf Plant 1989 a Deddf Plant a Theuluoedd 2014,** gan ailddatgan ein hymrwymiad i sicrhau bod lles y plentyn unigol yn parhau i fod yn brif ystyriaeth y llys.
- e) **Atal cyfarwyddyd arbenigwyr heb eu rheoleiddio mewn achosion plant cyfraith teulu.** Mae'r Llywodraeth yn ymwybodol y gellir defnyddio gwrth-honiadau o 'ddieithrio rhieni' fel y'i gelwir mewn achosion lle mae cam-drin domestig wedi'i honni. Er bod y Llywodraeth yn glir nad oes gan "syndrom dieithrio rhieni" unrhyw sail dystiolaeth ac mae'n gysyniad discredited, mae swyddogion hefyd yn ymwybodol o bryderon ynghylch arbenigwyr heb eu rheoleiddio sy'n darparu tystiolaeth arbenigol ynghylch honiadau o ddieithrio rhieni. Rydym yn gweithio i atal cyfarwyddyd arbenigwyr heb eu rheoleiddio, gan gynnwys arbenigwyr "dieithrio rhieni" heb eu rheoleiddio.
- f) **Gweithio gyda'r Pwyllgor Rheolau Gweithdrefnau Teulu ar rannu a datgelu gwybodaeth dros y 12 mis nesaf.** Bydd y Pwyllgor Rheolau Gweithdrefn Teulu yn asesu a yw'r cyfyngiadau presennol ar rannu gwybodaeth o achosion teuluol bob amser yn gyfiawnhau ac yn gymesur.
- g) **Gweithio gyda rhanddeiliaid ar draws y system cyfiawnder teuluol i wella rhannu gwybodaeth rhwng sefydliadau dros y 12 mis nesaf.**

- h) **Ystyried canfyddiadau adroddiad y Comisiynydd Cam-drin Domestig ar weithrediad y Mekanwaith Adrodd ac Adolygu Llys Teulu a darparu ymateb y llywodraeth.**
 - i) **Gweithio gyda'r farnwriaeth i gefnogi dienw a chyhoeddi mwy o ddyfarniadau llys teulu.** Rydyn ni eisiau i deuluoedd a phlant fod yn hyder yn y penderfyniadau y mae'r llys teulu yn eu gwneud am eu bywydau ac i'r rhain fod yn fwy tryloyw. Ers mis Ionawr 2025, mae Gorchmynion Tryloywder ar gael ym mhob llys yng Nghymru a Lloegr, gan ddarparu fframwaith clir i newyddiadurwyr a blogwyr cyfreithiol wybod beth maen nhw'n gallu ei adrodd am yr hyn maen nhw'n ei weld a'i glywed mewn gwrandawriad.
 - j) **Archwilio camddefnyddio llysoedd sifil i barhau â phatrymau cam-drin ac archwilio a allai mesurau diogelu, canllawiau neu newidiadau gweithdrefnol pellach gryfhau ymateb y llys i'r math hwn o gamdriniaeth.**
23. Er mwyn gwella cefnogaeth i fenywod sy'n mynd trwy'r system cyfiawnder troseddol, byddwn yn:
- a) **Gwella ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o sut mae dioddefwyr a gall goroeswyr gael eu troseddu, yn enwedig ymhlith asiantaethau cyfiawnder troseddol.** Fel rhan o hyn, byddwn yn archwilio newidiadau i ffurflenni amddiffyn llys y goron a llys ynadon i gynnwys cwestiynau am hanes cam-drin domestig a rheolaeth orfodol, gan helpu i gasglu gwybodaeth gyd-destunol a dyfnhau ein dealltwriaeth o'r ffactorau sy'n arwain at droseddu.
 - b) **Archwiliwch yr argymhelliad o'r Adolygiad Dedfrydu Annibynnol i ystyried llwybr penodol i fenywod fel rhan o ofynion triniaeth cyffuriau ac alcohol.**
24. Er mwyn gwella cefnogaeth i ddioddefwyr a goroeswyr yn y System Cyfiawnder Gwasanaeth, byddwn yn:
- a) **Cryfhau amddiffyniad a chefnogaeth i ddioddefwyr a goroeswyr VAWG o fewn y System Cyfiawnder Gwasanaeth drwy gyflwyno mesurau deddfwriaethol tebyg i'r rhai sydd eisoes ar waith yn y system cyfiawnder troseddol,** canolbwyntio ar ddiogelu dioddefwyr a goroeswyr a lleihau'r risg o niwed pellach.
 - b) **Cyflwyno Peilot Eiriolaeth Gyfreithiol Annibynnol yn 2026, gan ddarparu cyngor cyfreithiol annibynnol i achwynwyr am droseddau rhywiol yn y System Cyfiawnder Gwasanaeth,** grymuso dioddefwyr a goroeswyr i wneud penderfyniadau gwybodus ar bob cam o'r broses.

Hawl i fyw yn rhydd rhag cam-driniaeth

Cartref

25. Er mwyn sicrhau bod dioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig yn cael mynediad at dai diogel a sefydlog, byddwn:

- a) **Yn parhau i ariannu'r Ddyletswydd Llety Diogel, gan ymrwymo £499 miliwn dros y tair blynedd nesaf.** Cynyddodd y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol y cyllid ar gyfer y Dreth Llety Diogel £30 miliwn yn 2025-26, gan ddod â chyfanswm y buddsoddiad i £160 miliwn, ac mae'n cynyddu buddsoddiad i alluogi awdurdodau lleol yn Lloegr i ddarparu'r cymorth sydd ei angen ar ddiodefwyr a goroeswyr mewn tai diogel, gyda £499 miliwn dros y tair blynedd nesaf. Bydd dyraniadau cyllid ar lefel leol yn cael eu cadarnhau fel rhan o'r Setliad Cyllid Llywodraeth Leol. Mae'r cyllid hwn yn dangos ein hymrwymiad i sicrhau nad oes unrhyw ddiodefwyr yn cael ei adael heb le diogel i fynd a bod pob goroeswr yn cael y cyfle i ailadeiladu eu bywyd yn rhydd o gamdriniaeth.
- b) **Yn cefnogi diodefwyr a goroeswyr ar bob cam o'u taith,** o wella llwybrau i lety diogel i'r rhai sydd angen ffoi rhag partner camdriniol, i gefnogaeth i gael mynediad at dai tymor hwy wrth iddynt ailadeiladu eu bywydau.
- c) **Yn gweithio gyda phartneriaid ar draws tai, digartrefedd, a'r sectorau cam-drin domestig i wella mynediad at dai cymdeithasol i ddiodefwyr a goroeswyr.** Mae hyn yn cynnwys cael gwared ar rwystrau, gwell cefnogaeth i ddiodefwyr a goroeswyr mewn tenantiaethau ar y cyd, a gwerthuso cynlluniau noddfa i gefnogi diodefwyr a goroeswyr sy'n dymuno aros yn eu cartrefi. Bydd goruchwyliaeth yn cael ei ddarparu gan y Grŵp Tai Cam-drin Domestig, gan sicrhau arweinyddiaeth gref, atebolrwydd clir, a chanlyniadau gwell i ddiodefwyr a goroeswyr.
- d) **Yn gwella hawliau tenantiaid, gan gynnwys diodefwyr a goroeswyr VAWG, drwy'r Ddeddf Hawliau Rhentwyr.** Bydd y Ddeddf yn caniatáu i unigolion roi terfyn ar denantiaethau cyfnodol sicr ar y cyd yn unochrog a bydd yn cefnogi diodefwyr a goroeswyr cam-drin domestig i adael cartref maen nhw'n rhentu gyda'u camdriniwr, trwy eu hatal rhag cael eu cloi i delerau penodol.
- e) **Yn cyhoeddi ymgynghoriad ar ein hymrwymiad maniffesto i gryfhau hawliau ac amddiffyniadau ar gyfer cyplau sy'n cyd-fyw erbyn gwanwyn 2026.** Gall hawliau ariannol cyfyngedig ar gyfer cyd-fyw sy'n gwahanu helpu cyflawnwyr cam-drin domestig a'i gwneud hi'n anoddach i ddiodefwyr a goroeswyr adael perthynas oherwydd eu bod yn economaidd ddibynnol ar eu partner. Byddwn yn cyhoeddi ymgynghoriad erbyn gwanwyn 2026, a fydd yn cynnwys ystyried sut y gellir amddiffyn diodefwyr a goroeswyr cam-drin domestig, gan gynnwys cam-drin economaidd, orau trwy ddiwygio cyd-fyw.
- f) **Yn cyflawni'r Strategaeth Digartrefedd a gyhoeddwyd,** sy'n cydnabod cam-drin domestig fel ffactor risg sylweddol ar gyfer digartrefedd ac yn nodi mesurau i gefnogi ac amddiffyn y rhai yr effeithir arnynt yn well.

Cam-drin economaidd

26. Er mwyn atal cam-drin economaidd a chefnogi goroeswyr i adennill annibyniaeth ariannol, byddwn:

- a) **Yn dileu'r math o wasanaeth Talu Uniongyrchol fel bod y Gwasanaeth Cynhaliath Plant (CMS) yn rheoli ac yn trosglwyddo taliadau rhwng rhieni,**

er mwyn atal y CMS rhag cael ei ddefnyddio fel offeryn camdriniaeth. Rydym eisoes wedi cyflwyno Tîm Achos Arbenigol CMS sy'n cefnogi cwsmeriaid sy'n profi cam-drin domestig mwy cymhleth i leihau ail-drawma, gan ddarparu gweithiwr achos a enwir lle bo angen.

- b) **Yn gweithio gyda'r sector ariannol a rheoleiddwyr i archwilio cyfyngu ar allu cynhyrchion gwasanaethau ariannol ar y cyd, gan gynnwys morgeisi ar y cyd,** i'w ddefnyddio fel offeryn camdriniaeth, ac i gefnogi dioddefwyr a goroeswyr yn well.
- c) **Yn gweithredu'r Strategaeth Cynhwysiant Ariannol (FIS) a fydd yn dileu rhwystrau i grwpiau sydd heb eu gwasanaethu sy'n cael mynediad i'r cynhyrchion a'r gwasanaethau ariannol sydd eu hangen arnynt.** Mae'r FIS wedi ystyried anghenion dioddefwyr a goroeswyr cam-drin economaidd mewn mentrau i gefnogi pobl sydd wedi'u hallgáu'n ariannol – er enghraifft, sut i gefnogi unigolion i agor cyfrif banc pan nad oes ganddynt breswylfa sefydlog.
- d) **Yn cefnogi dioddefwyr a goroeswyr mewn dyled i'r llywodraeth, gan ddechrau trwy dreialu Ffurflen Dystiolaeth Cam-drin Economaidd o 2025, i helpu dioddefwyr a goroeswyr i ddatgelu eu hamgylchiadau.** Bydd y Ffurflen Dystiolaeth Cam-drin Economaidd hon sydd eisoes wedi'i chyflwyno'n llwyddiannus yn y sector gwasanaethau ariannol, yn cefnogi'r dioddefwyr a'r goroeswyr hynny sydd â dyled sy'n ddyledus i'r llywodraeth i esbonio eu hamgylchiadau i sawl sefydliad ar yr un pryd, heb yr angen i ailadrodd eu hunain. Mae hyn yn llai trawmatig iddyn nhw ac yn gyflymach ac yn fwy effeithlon i gredydwyr.
- e) **Yn sicrhau bod dyled orfodol yn cael ei adlewyrchu'n gywir a'i datrys ar ffeiliau credyd dioddefwyr a goroeswyr, yn unol ag ymrwymadau yn y FIS.** Mae hyn yn cynnwys gwaith gan fenthycwyr Asiantaethau Cyfeirio Credyd mwyaf (Experian, Equifax, a TransUnion), cymdeithasau masnach, a'r trydydd sector i ddatblygu dull sy'n cefnogi adfer credyd i'r rhai yr effeithir arnynt gan gam-drin economaidd.
- f) **Yn diweddarau ac ehangu'r Pecyn Cymorth Cam-drin Economaidd i helpu sefydliadau'r sector cyhoeddus sy'n adennill dyled i ddeall, adnabod a chefnogi'r rhai sydd wedi profi, neu a allai fod yn profi, cam-drin economaidd.** Bydd y pecyn cymorth wedi'i ddiweddarau yn ceisio alinio'r ymateb i ddioddefwyr a goroeswyr mewn dyled ar draws y llywodraeth a bydd yn cael ei gyhoeddi erbyn gwanwyn 2026. Fel rhan o'r Proffesiwn Dyled Llywodraeth newydd, byddwn yn lansio modiwl hyfforddi cam-drin economaidd sy'n deillio o'r pecyn cymorth i holl weithwyr proffesiynol Rheoli Dyledion y Llywodraeth.
- g) **Yn cynnwys mesurau i amddiffyn a chefnogi dioddefwyr a goroeswyr cam-drin economaidd ac ariannol yn Strategaeth Twyll y Swyddfa Gartref sydd ar ddod.** Bydd y Strategaeth Twyll newydd yn cynnwys mesurau i sicrhau ymwybyddiaeth y cyhoedd i atal twyll a gwella cymorth i ddioddefwyr, gan gynnwys y rhai sy'n destun cam-drin economaidd ac ariannol.

- h) **Yn diddymu'r ffi ar gyfer y gorchymyn Personau mewn Perygl o Drais (PARV) ym mis Tachwedd 2025, fel y gall dioddefwyr a goroeswyr sy'n profi ansolfedd wneud cais yn hawdd am eithriad i'w manylion gael eu cyhoeddi ar y gofrestr ansolfedd.** Mae cyhoeddi manylion personol (fel cyfeiriadau personol) ar y gofrestr ansolfedd yn ofyniad statudol. Gall hyn fod yn arbennig o beryglus i ddioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig sy'n dianc rhag eu camdriniwr. Yr unig ffordd i atal y manylion hyn rhag cael eu cyhoeddi yw trwy wneud cais am orchymyn PARV. Rydym wedi diddymu'r ffi ar gyfer y gorchymyn hyn, fel nad yw dioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig byth yn gallu talu am orchymyn PARV.

Cyflogaeth

27. Er mwyn sicrhau bod dioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig yn gallu cael mynediad at gyfleoedd cyflogaeth priodol a rhaglenni cymorth, byddwn:
- a) **Yn archwilio anghenion penodol goroeswyr sy'n pontio o lochesi i sicrhau eu bod yn derbyn cymorth cyflogaeth llawn a theilwra i fynd yn ôl i'r gwaith.** Ein nod yw sicrhau bod dioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig yn gallu cael mynediad at gyfleoedd cyflogaeth priodol a rhaglenni cymorth, lle mae hyn yn cyd-fynd â'u hamgylchiadau a'u taith adferiad. Trwy wneud hynny, byddwn yn helpu goroeswyr i symud tuag at sefydlogrwydd ac annibyniaeth hirdymor.
 - b) **Yn gweithio gyda chyflogwyr i wneud y mwyaf o gyfleoedd cyflogaeth a darparu cymorth i'r rhai sy'n profi cam-drin domestig yn y gweithle.**
 - c) **Yn darparu cyfleoedd cyflogaeth yn y gwasanaeth sifil i ddioddefwyr a goroeswyr VAWG drwy lwybr recriwtio newydd Cyfle Bywyd Mynd Ymlaen i Gyflogaeth.** Mae hwn yn rhwydwaith o 20 llwybr recriwtio cyfle bywyd ar draws y gwasanaeth sifil sy'n gweithio gyda phartneriaid i ddod â phobl o gefndiroedd amrywiol i'r llywodraeth, gan chwalu rhwystrau i gyfleoedd.

Dysgu o drasiedi

28. Er mwyn cryfhau cydweithrediad aml-asiantaeth i fynd i'r afael ag ac atal VAWG angheuol, byddwn:
- a) **Yn cyhoeddi canllawiau statudol newydd ar Adolygiadau Dynladdiad Domestig (DHRs) – a elwir yn fuan yn Adolygiadau Marwolaethau sy'n Gysylltiedig â Cam-drin Domestig – a gweithredu proses sicrhau ansawdd newydd gydag aelodau bwrdd a benodir yn gyhoeddus.** Bydd y broses ganllawiau a sicrwydd newydd yn helpu i sicrhau bod DHRs o ansawdd uwch, wedi'u cwblhau'n gyflymach, a bod argymhellion yn cael eu gweithredu heb oedi.
 - b) **Yn rhannu'r holl argymhellion cenedlaethol gyda'r Is-fwrdd** Trais yn erbyn Menywod a Merched sicrhau bod argymhellion gan DHRs yn arwain at newid ystyrion ac yn gyrru atebolrwydd a gweithredu cydgysylltiedig.

- c) **Yn sicrhau y bydd rhaglen hyfforddi 2025/26 ar gyfer crwneriaid yn cynnwys rhannu profiad ac arfer gorau wrth ymchwilio i farwolaethau lle credir bod cam-drin domestig yn ffactor.** Mae hyn wedi'i gadarnhau gan y Prif Grwner.
- d) **Yn archwilio ehangu'r Prosiect Dynladdiad Domestig a Hunanladdiadau Dioddefwyr a Amheuir, sydd ar hyn o bryd yn olrhain pob marwolaeth sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig, yn y blynyddoedd i ddod i gwmpasu pob math o VAWG angheuol,** er mwyn galluogi dadansoddiad dyfnach a dealltwriaeth fwy cynhwysfawr o bob marwolaeth sy'n deillio o'r mathau hyn o drais a chamdriniaeth.
- e) **Yn monitro gweithredu canllawiau plismona newydd ar farwolaethau annisgwyl a hunanladdiadau a amheuir** trwy gynnal plymio dwfn i sut mae heddluoedd penodol yn ymateb.
- f) **Yn parhau i gefnogi ymarferwyr iechyd meddwl ledled y wlad gyda sesiwn e-ddysgu *Staying Safe from Suicide: Best Practice Guide GIG Lloegr*.** Mae'r sesiwn e-ddysgu hon wedi'i chynllunio i ategu ein Canllawiau Cadw'n Ddiogel rhag Hunanladdiad, a lansiwyd ym mis Ebrill 2025. Mae'n darparu canllawiau ymarferol, sy'n seiliedig ar dystiolaeth ar sut i fynd at a chefnogi pobl i gadw'n ddiogel rhag hunanladdiad. Mae'r hyfforddiant hwn sy'n seiliedig ar dystiolaeth wedi'i seilio ar ganllawiau'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol 2022 ac mae'n cyd-fynd â Strategaeth Atal Hunanladdiad Cenedlaethol Traws-Sector 5 mlynedd y Llywodraeth.
- g) **Yn parhau i ariannu gwasanaethau i gefnogi teuluoedd sy'n cael profedigaeth gan farwolaethau sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig.**

Dull Cymdeithas Gyfan

Mae dod â VAWG i ben yn dechrau gyda'r unigolyn ac yn gofyn am ymrwymiad a chyfraniad gan bob un ohonom a phob rhan o gymdeithas. Mae gan bob un ohonom rôl i'w chwarae, boed hynny trwy herio ymddygiadau niweidiol pan fyddwn yn eu gweld, myfyrio ar ein gweithredoedd ein hunain, neu osod esiempl gadarnhaol. Y tu hwnt i'r unigolyn, mae'n hanfodol bod yr holl wasanaethau rheng flaen a allai ddod ar draws VAWG wedi'u cyfarparu nid yn unig i adnabod a chefnogi dioddefwyr a goroeswyr, ond hefyd i gydnabod, herio ac amharu ar ymddygiad troseddwr ar y cyfle cynharaf.

Gwella ymwybyddiaeth y cyhoedd o VAWG a chreu newid parhaol

29. Er mwyn helpu i wella dealltwriaeth, ymwybyddiaeth a chydabyddiaeth y cyhoedd o VAWG, a chreu newid cymdeithasol parhaol, byddwn:
- Yn lansio rhaglen genedlaethol hirdymor o ymgyrchoedd newid ymddygiad i gyflawni newid cenedlaethau yn yr ymwybyddiaeth, agweddau ac ymddygiadau sy'n sail i gamdriniaeth.** Rhaid i atal fod yn gyfrifoldeb pawb ac er mwyn gwneud newid hirdymor mewn cymdeithas mae angen i ni newid agweddau ac ymddygiadau oedolion cymaint â phlant a phobl ifanc. Bydd gweithgarwch cyfathrebu ar draws sawl sianel yn codi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r hyn sy'n gamdriniaeth, yn ogystal â sut i herio troseddwy, addysgu pobl ifanc a chefnogi dioddefwyr a goroeswyr. Bydd yr ymgyrch yn cyrraedd y cyhoedd i yrru ymateb cymdeithasol, a bydd hefyd yn targedu dynion a bechgyn ifanc camarweiniol, rhieni, a dioddefwyr a goroeswyr camdriniaeth.
 - Yn cyflwyno negeseuon cyhoeddus parhaus, aml-flwyddyn a chyson ar y niwed hyn a sut i'w hatal.** Bydd hyn yn cwmpasu niwed yn erbyn menywod a merched mewn mannau preifat a chyhoeddus, fel yr argymhellir gan Ymchwiliad Angiolini.
 - Yn lansio sgwrs ac uwchgynhadledd genedlaethol i adeiladu agenda gadarnhaol, uchelgeisiol i ddynion a bechgyn** – nid ar draul menywod a merched, ond i'w cefnogi.
 - Yn lansio ymchwil i wella ein dealltwriaeth o sut mae normau cymdeithasol a rhywedd yn dylanwadu ar ddewisiadau a gweithredoedd dynion a menywod yn y DU.** Bydd hyn yn golygu edrych ar brofiadau ac agweddau pobl ar draws pob cylch cefndirdrwy raglen waith gan y Swyddfa Cydraddoldeb a Chyfle. Bydd yr ymchwil hon yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu ymyriadau wedi'u targedu i ddeall stereoteipiau ac agweddau ar draws ystod eang o grwpiau oedran yn well, a phrofi "beth sy'n gweithio" i leihau VAWG.
 - Yn gweithio mewn partneriaeth â phartneriaid cymunedol a chymdeithas sifil i ddeall yn well y ffactorau sylfaenol sy'n arwain at ynysu cynyddol a lleadaeniad safbwyntiau eithafol.**
 - Yn defnyddio'n rôl fel gwesteiwyr EURO 2028** i osod esiampl ar gyfer mynd i'r afael â rhywiaeth a misogyny o fewn pêl-droed a hyrwyddo agweddau ac ymddygiadau cadarnhaol.
 - Yn lansio "Pawb i Mewn" ("All In"), Panel Lefel Uchel byd-eang newydd o henuriaid, sy'n ymgynnull cyn-benaethiaid gwladwriaeth, enillwyr Nobel, ymgyrchwyr a goroeswyr,** i yrru eiriolaeth wleidyddol lefel uchel dros ddod â VAWG i ben.
 - Yn creu tystiolaeth ac arbenigedd byd-eang trylwyr ar yr hyn sy'n gweithio i atal VAWG a chynyddu dulliau profedig trwy raglen flaenllaw "Yr hyn sy'n gweithio" ("What Works") y Swyddfa Tramor, y Gymanwlad a Datblygu.**

- i) **Yn sefydlu Cyngor Arloesi ar VAWG i weithio gyda'r Swyddfa ar gyfer yr Economi Effaith.** Bydd y Cyngor Arloesi yn dwyn ynghyd lleisiau allweddol o'r rheng flaen, ymchwil, busnes preifat a dyngarwch gyda'r dasg o nodi a gwerthuso prosiectau newydd arloesol, ac yna graddio'r ymyriadau hynny sy'n debygol o gael yr effaith fwyaf.

Sefydlu ein system gofal iechyd i fynd i'r afael yn well â VAWG

30. Er mwyn sefydlu ein system gofal iechyd i fynd i'r afael â VAWG yn well, byddwn:

- a) **Yn cyflwyno gwasanaeth atgyfeirio cam-drin domestig a thrais rhywiol, "Camau i Ddiogelwch", ar draws Byrddau Gofal Integredig (ICBs) o fis Ebrill 2026.** Bydd hyn yn rhoi'r offer a'r gallu i feddyginiaethau cyffredinol adnabod a chyfeirio dioddefwyr a goroeswyr i wasanaethau cymorth. Ein nod yw darparu'r gwasanaeth hwn yn genedlaethol, ac erbyn 2029, bydd unrhyw ddioddefwr neu oroeswr yn Lloegr yn gallu cael yr help sydd ei angen arnynt trwy siarad â staff yn eu practis cyffredinol – gan ddod â'r clytwaith presennol o wasanaethau i ben.
- b) **Yn ysgogi trawsnewid ar draws y GIG i atal VAWG a gwella cefnogaeth i ddioddefwyr a goroeswyr, gan weithio gyda Jess Asato AS, Cynghorydd VAWG i'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol.** Bydd Jess Asato AS yn arwain ymdrechion i leihau effaith negyddol alcohol ar VAWG, ymgorffori cymorth o fewn gwasanaethau iechyd cymdogaeth, a chryfhau comisiynu gwasanaethau lleol.
- c) **Yn ehangu'r rhaglen hyfforddi ac adnoddau ar draws y GIG yn Lloegr i hyfforddi gweithwyr ar gamymddwyn rhywiol a chreu safonau a llwybrau adrodd clir, wedi'u cymhwyso'n gyson yn fewnol.**
- d) **Yn lansio rhaglen ddysgu diogelu gorfodol newydd ar gyfer gweithlu cyfan y GIG yn 2026.** Bydd yn cwmpasu pob agwedd ar gam-drin domestig a gwella cymorth i ddioddefwyr a goroeswyr ar draws y system iechyd.
- e) **Yn gweithredu'r Cynllun Iechyd 10 Mlynedd a fydd yn trawsnewid y model gofal iechyd yn Lloegr, gan greu GIG sy'n addas ar gyfer y dyfodol, gan ddarparu iechyd a gofal mwy integredig, yn agosach at adref, gyda ffocws o'r newydd ar atal a chymdogaethau.** Mae gan ddulliau iechyd cymdogaeth y potensial i'w gwneud hi'n haws i ddioddefwyr a goroeswyr a'r rhai sydd â phryderon am eu hymddygiad eu hunain mewn perthnasoedd i weld meddyg teulu, a allai mewn rhai ardaloedd gynnwys trwy Ganolfannau Iechyd Cymdogaeth.
- f) **Yn cyflwyno canllawiau i egluro rolau Arweinwyr Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol mewn Byrddau Gofal Integredig ac Ymddiriedolaethau'r GIG a'u cysylltu'n agosach â Hyrwyddwyr Iechyd Menywod.**
- g) **Yn cefnogi Byrddau Gofal Integredig i gynnig ymyriadau a thriniaeth sy'n seiliedig ar dystiolaeth i fynd i'r afael â VAWG** drwy adeiladu'r sylfaen dystiolaeth, lledaenu enghreifftiau o arfer da drwy'r rhwydwaith Arweinwyr Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol a thynnu sylw at Fyrddau Gofal Integredig sy'n cynnig ymyriadau arloesol.

- h) **Yn gwella ein dealltwriaeth o pam mae beichiogrwydd a'r amser ar ôl genedigaeth yn gyfnod o risg uwch o gam-drin domestig** ac archwilio ymyriadau yn y sector gofal iechyd a allai gefnogi partneriaid ac atal hyn rhag digwydd.
- i) **Yn gweithio gyda'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol ar ei ddiweddariadau sydd ar ddod i ganllawiau cam-drin domestig** a sicrhau bod y canllawiau wedi'u hymgorffori mewn comisiynu'r GIG a darparu gwasanaethau cam-drin domestig a thrais rhywiol, gan gynnwys hyfforddiant staff.
- j) **Yn lleihau amseroedd aros a mynd i'r afael â'r bwlch triniaeth (canran yr unigolion sydd â salwch meddwl ac nad ydynt yn cael mynediad i'r gwasanaethau) i helpu dioddefwyr a goroeswyr trais a cham-drin i gael y cymorth sydd ei angen arnynt.** Rydym yn parhau i ehangu Therapïau Siarad y GIG i ddarparu cyrsiau triniaeth ychwanegol a chynyddu nifer y sesiynau i hybu adferiad gyda disgwyliad y bydd 384,000 o bobl ychwanegol yn cael mynediad at driniaeth erbyn 2028/2029. Byddwn yn gwario £15.6 biliwn ar gymorth iechyd meddwl yn 25/26 yn unig.
- k) **Yn gweithredu Strategaeth Iechyd Dynion Lloegr a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2025.** Mae'r strategaeth yn nodi sut y byddwn yn gwella iechyd a lles pob dyn a bechgyn yn Lloegr ac yn cydnabod dynion fel cyflawnwyr a dioddefwyr a goroeswyr cam-drin a thrais. Yn ogystal ag amlinellu sut y bydd y system iechyd yn cyfrannu at haneru VAWG mewn degawd, nod y strategaeth yw mynd i'r afael â rhai normau cymdeithasol ac ymgysylltu ag ymddygiadau afiach a allai fod yn gysylltiedig â thrais.
- l) **Yn archwilio a nodi llwybrau a gwasanaethau clinigol i gefnogi dioddefwyr plant a goroeswyr FGM yn dilyn diagnosis FGM.**
- m) **Gan adeiladu ar y gwaith sydd eisoes ar y gweill, yn archwilio'r lleoliad mwyaf priodol ar gyfer asesiadau meddygol FGM i gefnogi dioddefwyr plant a goroeswyr FGM yn genedlaethol.**
- n) **Yn gwella sut rydym yn olrhain ein heffaith wrth gefnogi dioddefwyr a goroeswyr.** Bydd ein cyflwyniad o'r gwasanaeth atgyfeirio "Camau i Ddiogelwch" ar gyfer meddygon teulu ac ehangu'r model Tŷ Plant yn cynnwys datblygu is-fetrigau iechyd addas a nodi ffynonellau data priodol a fydd yn sicrhau y gallwn olrhain ein heffaith yn fwy effeithiol.

Bydd pob cornel o fywyd cyhoeddus yn ddiogel

31. Er mwyn sicrhau y bydd pob cornel o fywyd cyhoeddus yn ddiogel, byddwn:

- a) **Yn dechrau Deddf Amddiffyn rhag Aflonyddu Cyhoeddus ar sail Rhyw 2023 ar 1 Ebrill 2026. Mae gan bawb yr hawl i deimlo'n ddiogel a bod yn ddiogel yn mynd am eu bywydau bob dydd.** Roedd Deddf Amddiffyn rhag Aflonyddu Cyhoeddus ar sail Rhyw 2023 (Deddf PSH) yn gam cyntaf hanfodol i gyflawni hyn trwy gyflwyno trosedd waethygu o aflonyddu bwriadol ar sail rhyw neu ryw tybiedig. I ategu hyn, bydd y Swyddfa Gartref hefyd yn archwilio cyflwyno cwrs

ymwybyddiaeth aflonyddu rhywiol cyhoeddus i droseddwyr herio a newid ymddygiadau a lleihau troseddu.

- b) **Yn diweddarau canllawiau dylunio cenedlaethol i adlewyrchu persbectif VAWG, gan sicrhau bod ystyriaethau diogelwch yn llywio sut mae manau cyhoeddus yn cael eu dylunio.**
- c) **Yn adolygu'r Cynllun Gorsafoedd Diogel i sefydlu achrediad cyson sy'n canolbwyntio ar ddiogelwch personol ar draws y rhwydwaith rheilffyrdd, gan sicrhau bod gorsafoedd wedi'u cyfarparu â nodweddion fel staff gweladwy a hyfforddi'n dda, mecanweithiau adrodd clir, arwyddion priodol, a manau diogel dynodedig.**
- d) **Yn gwella cysylltedd teledu cylch cyfyng mewn gorsafoedd trên â Heddlu Trafnidiaeth Prydain (BTP).** Bydd hyn yn galluogi swyddogion BTP i gael mwy o fynediad at ffilmiau amser real o bob rhan o'r rheilffordd ac yn helpu i adnabod troseddwyr cyn gynted â phosibl.
- e) **Yn archwilio ehangu'r ddarpariaeth a'r defnydd o deledu cylch cyfyng ar y rhwydwaith bysiau, er mwyn cynyddu teimladau o ddiogelwch a lleihau hyd yr ymchwiliadau.**
- f) **Yn lansio hyfforddiant gorfodol i staff yn y diwydiant bysiau, gan gynnwys gyrwyr, ar sut i adnabod ac ymateb i ddigwyddiadau o VAWG ac ymddygiad gwrthgymdeithasol ar y rhwydwaith er mwyn galluogi adnabod ac ymyrryd yn gynharach.**
- g) **Yn cyhoeddi canllawiau statudol erbyn diwedd 2027, sy'n nodi argymhellion clir ar gyfer gwneud pob gorsaf fysiau ac arhosfan yn Lloegr mor ddiogel a hygyrch â phosibl.** Rhaid i awdurdodau lleol roi sylw i'r canllawiau hyn wrth gynllunio, uwchraddio neu gynnal a chadw'r cyfleusterau hyn.
- h) **Yn cwmpasu dichonoldeb un mecanwaith adrodd cenedlaethol ar draws pob dull o drafnidiaeth gyhoeddus i gynyddu adrodd a theimladau o ddiogelwch.**
- i) **Yn gweithio i wahardd rhag gyrru'r troseddwyr VAWG hynny sydd wedi defnyddio cerbydau fel rhan o'u hymddygiadau troseddol neu weithredoedd troseddol, gan ddefnyddio pwerau presennol.**
- j) **Yn cyflwyno deddfwriaeth i fynd i'r afael â'r safonau trwyddedu gyrwyr tacsï a cherbydau llogi preifat anghyson a amlygwyd yn archwiliad y Farwnes Casey i gamfanteisio'n rhywiol ar blant.** Fel cam cyntaf, fe wnaethom gyflwyno gwelliant i Fil Datganoli a Grymuso Cymunedol Lloegr a fydd yn caniatáu inni osod safonau gofynnol cenedlaethol sy'n canolbwyntio ar ddiogelwch a hygyrchedd, y mae'n rhaid i bob gyrrwr eu bodloni.
- k) **Yn cyflwyno pecyn strategol VAWG ar gyfer Plismona Ffyrdd.** Bydd y rhaglen hon, a ddatblygwyd o dan y bartneriaeth strategol rhwng yr Adran Drafnidiaeth, y Swyddfa Gartref a Chyngor Plismona Ffyrdd Prif Swyddog yr Heddlu Cenedlaethol, yn cryfhau'r gallu i gydlynu cudd-wybodaeth a thasgau ar

droseddau VAWG sy'n gysylltiedig â ffyrdd. Bydd yn canolbwyntio ar atal troseddwr sy'n defnyddio cerbydau fel rhan o'u hymddygiad troseddol.

32. Er mwyn sicrhau nad oes unrhyw gyfle yn cael ei gollu i amddiffyn dioddefwyr a goroeswyr, gan gynnwys y rhai sydd ag anifeiliaid anwes, byddwn:
- a) **Wedi dechrau prosiect ymchwil i archwilio'r cysylltiad rhwng cam-drin anifeiliaid anwes a cham-drin domestig**, i nodi cyfleoedd ymyrraeth ac arfogi rhanddeiliaid perthnasol.
 - b) **Yn gweithio gyda'r proffesiwn milfeddygol i gefnogi mentrau sydd wedi'u cynllunio i helpu milfeddygon a staff practis i adnabod arwyddion posibl o gam-drin domestig trwy anafiadau nad ydynt yn ddamweiniol.**
 - c) **Yn cryfhau'r gyfundrefn microsglodion anifeiliaid anwes** er mwyn atal cofnodion dioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig rhag cael mynediad yn amhriodol.
 - d) **Yn gweithio gydag elusennau i gynyddu'r ymwybyddiaeth o'r gwasanaethau sydd ar gael ar gyfer anifeiliaid anwes dioddefwyr cam-drin domestig a goroeswyr** i gefnogi mwy o ddioddefwyr i ddianc rhag camdriniaeth.

Bydd gweithleoedd yn amgylcheddau'n ddiogel rhag VAWG

33. Er mwyn sicrhau bod gweithleoedd yn amgylcheddau diogel gan VAWG, byddwn:
- a) **Yn cynnal arolwg blynyddol o bolisiau a hyfforddiant cyflogwyr ar VAWG.** Bydd hyn yn helpu i asesu faint o gyflogwyr sydd â mesurau perthnasol ar waith, gan annog mabwysiadu polisiau gweithle yn ehangach sy'n cefnogi dioddefwyr a goroeswyr a chydabod y rôl hanfodol y mae cyflogwyr yn ei chwarae.
 - b) **Yn gweithio gyda chyflogwyr i gryfhau eu hymateb i VAWG. Mae hyn yn cynnwys:**
 - i. Diweddarau'r canllawiau presennol i gyflogwyr ar gymorth yn y gweithle i ddioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig a'u hehangu i gwmpasu holl ddioddefwyr a goroeswyr VAWG.
 - ii. Annog cyflogwyr i sicrhau bod eu staff yn cael hyfforddiant digonol ar VAWG ac i weithredu polisiau a phrosesau cadarn ar ymateb i ddioddefwyr a goroeswyr, a chyflawnwyr VAWG, yn y gweithle.
 - iii. Annog cyflogwyr i ddod yn aelodau o rwydweithiau arbenigol fel y Fenter Cyflogwyr ar Gam-drin Domestig a'r Cyfamod Cam-drin Domestig Cyflogwyr.
 - c) **Yn cryfhau amddiffyniadau rhag aflonyddu drwy gyflwyno tri diwygiad i ddarpariaethau aflonyddu Deddf Cydraddoldeb 2010. Fel rhan o hyn, bydd y Bil Hawliau Cyflogaeth:**
 - i. Yn gofyn i gyflogwyr gymryd "pob cam rhesymol" i atal aflonyddu rhywiol ar eu gweithwyr.
 - ii. Yn cyflwyno rhwymedigaeth ar gyflogwyr i beidio â chaniatáu aflonyddu ar eu gweithwyr gan drydydd partion.

- iii. Yn cyflwyno pŵer i alluogi rheoliadau i bennu camau sydd i'w hystyried yn "rhesymol", i benderfynu a yw cyflogwr wedi cymryd pob cam rhesymol i atal aflonyddu rhywiol.
- d) **Yn cryfhau amddiffyniadau ar gyfer chwythwyr chwiban yn y gweithle, gan ei gwneud hi'n haws i gyflogwyr a gweithwyr ymyrryd ynglŷn ag aflonyddu rhywiol yn y gwaith.** Mae ein Bil Hawliau Cyflogaeth yn cynnwys mesur i gryfhau amddiffyniadau ar gyfer chwythwyr chwiban ym mhob gweithle trwy ei gwneud yn glir y gall aflonyddu rhywiol fod yn sail i 'ddatgeliad gwarchoddedig', er mwyn ei gwneud hi'n haws i gyflogwyr a gweithwyr riportio pryderon.
- e) **Yn cryfhau amddiffyniadau yn y gweithle trwy sicrhau nad yw cyflogwyr bellach yn gallu camddefnyddio Cytundebau Peidio â Datgelu i atal gweithwyr rhag siarad am aflonyddu, gan gynnwys aflonyddu rhywiol, a gwahaniaethu.** Mae'r Bil Hawliau Cyflogaeth yn cynnwys mesur a fydd yn diddymu unrhyw ddarpariaeth mewn cytundeb, fel contract cyflogaeth neu gytundeb setlo, rhwng gweithiwr a'i gyflogwr sy'n atal gweithiwr rhag siarad am aflonyddu neu wahaniaethu perthnasol.
- f) **O 2026 ymlaen, yn lansio pecyn hyfforddi yn y gweithle wedi'i adnewyddu ar VAWG ar gyfer holl adrannau'rlywodraeth,** gan gynnwys canllawiau enghreifftiol newydd a fydd yn cynnwys darparu gwyliau arbennig i gefnogi dioddefwyr a goroeswyr.
- g) **Yn uwchsgilio holl staff rheng flaen yr Adran Gwaith a Phensiynau ledled y wlad erbyn 2029, i ymyrryd yn gynnar ar VAWG.** Mae hyn yn cynnwys cryfhau hyfforddiant cam-drin domestig i dros 16,000 o Hyfforddwyr Gwaith Credyd Prifysgol mewn Canolfannau Gwaith a bron i 4,000 o weithwyr achos yn y Gwasanaeth Cynhaliadaeth Plant. Nod hyn yw arfogi gweithlu medrus yr Adran Gwaith a Phensiwn i nodi risgiau ac arwyddion o gyflawni a chyfeirio'r rhai sy'n profi VAWG at y cymorth cywir.
- h) **Yn sicrhau bod dioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig yn cael eu cefnogi gan ein Pwyntiau Cyswilt Sengl (SPOCs) cam-drin domestig (SPOCs) mewn Canolfannau Gwaith ac adnewyddu hyfforddiant ar gyfer SPOCs cam-drin domestig y Ganolfan Byd** i wella cymorth rheng flaen i ddiodeswyr a goroeswyr cam-drin domestig a throseddwyr cam-drin domestig.

Ymateb cadarn i VAWG o fewn y Lluoedd Arfog

- 34. Er mwyn gyrru ymdrechion atal ac ymyrraeth gynnar o fewn y Lluoedd Arfog a gwella cefnogaeth i ddiodeswyr a goroeswyr a'u teuluoedd, byddwn:
 - a) **Yn cyflwyno'r Rhaglen Codi Ein Safonau, a lansiwyd ym mis Medi 2024, a fydd yn sbarduno newid hanfodol ar draws Amddiffyn.** Mae hyn yn cynnwys gwella addysg a hyfforddiant, i atal a gwreiddio ymddygiadau annerbyniol, cryfhau systemau adrodd, a meithrin ymddiriedaeth mewn arweinyddiaeth i gyflawni'r newid diwylliant sydd ei angen i atal VAWG.

- b) **Yn cyflwyno tasglu atal VAWG a fydd yn tynnu ar arferion gorau a thystiolaeth o'r tu mewn a'r tu allan i'r llywodraeth i ddatblygu dulliau sy'n mynd i'r afael ag achosion VAWG, yn hytrach nag ymateb yn unig ar ôl i ddigwyddiadau ddigwydd.** Byddwn yn nodi pwyntiau ymyrraeth allweddol, treialu cyfres o fentrau wedi'u targedu, a graddio'r rhai sy'n profi'n effeithiol. Bydd peilotiaid cychwynnol yn lansio yng Ngwarchodfa Catraeth a Chanolfan Llynges Plymouth yn gynnar yn 2026, cyn eu cyflwyno ar draws y Lluoedd Arfog.
- c) **Yn cyflwyno ymgyrchoedd cyfathrebu strategol sy'n nodi safonau clir ac yn arfogi personél â'r wybodaeth a'r hyder i atal, adrodd ac ymateb i ymddygiadau annerbyniol.**
- d) **Yn penodi Comisiynydd y Lluoedd Arfog yn 2026** i ddal Amddiffyn i gyfrif a gyrru gwelliannau i fywyd gwasanaeth.
- e) **Yn adnewyddu'r Panel Her Allanol i ddarparu mwy o oruchwyliaeth annibynnol a herio gwaith Amddiffyn ar wella diwylliant.**
- f) **Yn gwella casglu a dadansoddi data i ddarparu mewnwelediad sy'n seiliedig ar dystiolaeth,** llywio penderfyniadau a sicrhau tryloywder ac atebolrwydd, fel trwy'r Arolwg Ymddygiad Rhywiol ac Aflonyddu Rhywiol newydd y Lluoedd Arfog bob dwy flynedd, a adroddwyd gyntaf ym mis Tachwedd 2025.
- g) **Yn gwella mynediad at Ganolfannau Cyfeirio Ymosodiadau Rhywiol ar gyfer personél sy'n gwasanaethu a chyn-filwyr,** sicrhau bod dioddefwyr a goroeswyr yn derbyn cymorth meddygol ac ymarferol cyfrinachol.
- h) **Yn cyflwyno tri ymyriad newydd trwy Ymddiriedolaeth Cronfa Cyfamod y Lluoedd Arfog i gefnogi cymunedau'r Lluoedd Arfog yr effeithir arnynt gan gam-drin domestig, trais rhywiol, a stelcio.** Bydd llinell gymorth newydd, sy'n cael ei rhedeg gan Aurora New Dawn, yn cynnig cymorth cyfrinachol am ddim i bersonél sy'n gwasanaethu, milwyr wrth gefn, a'u teuluoedd, gyda chefnogaeth buddsoddiad o £150,000 dros gyfnod o ddwy flynedd hyd at fis Mawrth 2027. Bydd Aurora New Dawn hefyd yn cyflwyno rhaglen gwaith grŵp therapiwtig wedi'i hachredu gan CPDUK ar gyfer 100 o fenywod sy'n gwasanaethu, gyda chefnogaeth £94,000 dros 23 mis hyd at fis Ionawr 2027. Yn ogystal, bydd y Gwasanaeth Lles Meddygol Amddiffyn yn darparu gwasanaethau cwnsela a lles ar-lein ar gyfer menywod sy'n gwasanaethu ac yn milwyr wrth gefn, wedi'u hariannu gan £122,335 dros ddwy flynedd hyd at fis Mawrth 2027.

E03514542

978-1-5286-6142-3